

OLAV

Finn D. Thorn o.p., s. 3
Bønneukens utfordring

Helge Fæhn, s. 5
En benådet økumen i Guds kirke -
pater Finn D.Thorn 90 år

På besøk hos, s. 6
St.Klara-kvartetten i Larvik

Gunnel Vallquist, s. 10
Et bemerkelsesverdig pavebrev

Anne-Lisa Amadou om Hans Aaraas' nye bok, s. 14
Pinselys over Peer Gynt

Brian McNeil, s. 16
Fengende bok om retreatbevegelsens far

Aage Hauken, s. 20
Dagbøker fra Lunden (I)

OLAV

Abortloven - ikke til å rokke?

Lite nytt i regjeringens abortmelding som ble lagt frem før jul, og som skal opp i Stortinget nå på nyåret. Og det nye som er, er lite lystelig: forslag om økt tilgjengelighet for "dagen-derpå"-pillen, og om stedvis gratis p-piller til "kvinner i alderen 16 til 24 år" (et par av disse årgangene er da etter norsk lov vitterlig umyndige barn!) for å se om det kan bidra til å senke aborttallene i denne aldersgruppen. Tenk det! Oppmuntrende da at Arbeiderpartiets unge arm, AUF, vender tommelen ned og i stedet snakker vettugt om økt sexpress og helsefare.

Utredningen "Om erfaringer med lov om svangerskapsavbrudd mv" (NOU 1995:22) konkluderer med at det ikke er grunnlag for noen prinsipiell endring i den nå 17 år gamle loven om fri abort. Videre slutter utredningen seg temmelig uforbeholdent til innstillingen fra Bioteknologiutvalget om bruk av abortert forstervev til behandling og forskning - noe som forbauser på bakgrunn av den brede motstand fra mange hold mot utvalgets konklusjoner under høringsrunden. Også når det gjelder fri abort, er det økende tverrpolitisk uro. Den merkes lite i utredningen.

Ifølge daværende helseminister Werner Christie har man gått gjennom alt som kunne tilsi endring av abortloven, og man har bl.a funnet at "praksisen er i samsvar med loven" - et utsagn med kun begrenset beroligende verdi. De prinsipielle spørsmålene er, ifølge Christie, "godt gjennomdiskutert". Mulig det, selv om den nye abortmeldingen ikke overbeviser i så måte.

Men om så var, hva hjelper diskusjon når konklusjonene halter? Halter i forhold til det grunnleggende som mange hadde håpet på: bedre rettsvern for utsatt spirende liv. Og om ikke uttalt rettsvern, så i hvert fall mer ansvarsorientert rådgivning for abortsøkende kvinner - ansvar overfor fosteret. Som en støtte til det 'ja til barnet' som turde være det innerste hos en gravid kvinne.

Utredningen sier nei til tvungen rådgivning for gravide og er skeptisk til all annen rådgivning enn "den offentlige". Det er ikke noe nytt at Arbeiderpartiregjering - som venstresiden generelt - ikke liker at livssyn blandes inn i abortdebatten, som det gjerne heter. Her er tradisjonen minst like gammel som abortloven selv: Da lovens jevnaldrende, Alternativ til Abort Norge, søkte om statlige midler fra tilskuddsordningen "Hjelpetiltak for vanskeligstilte gravide" til sitt nystartede arbeid, var svaret nei. Begrunnelsen bør høres nok en gang: AANs virksomhet var "uforenlig med de forutsetninger Stortinget hadde lagt til grunn for bevilgninger fra denne posten".

I NOU 1995 heter det: "Tilbud om informasjon og veiledning (i abortspørsmål) basert på livssyn eller ideologi er et supplement for de kvinner som særlig ønsker det. Det skal ikke erstatte det offentlige tilbud om informasjon og veiledning eller fremstå som en del av det offentlige tilbudet." (Derfor altså kutt i bevilningene til AAN og skepsis fra regjeringshold til at AAN har etablert seg ved en del sykehus rundt om i landet.)

Men den offentlig informasjon kan ikke være annet enn 'tekniske' opplysninger om rettigheter, om evt. støtteordninger, om abortmetoder etc. Går den utover det, blir også den uttrykk for livssyn? Her er vi ved sakens kjerne: Er ikke gjeldende norsk abortloven - indirekte og *ex negativo* - selv uttrykk for et slags livssyn?

Også livssyn har vært på regjeringens dagsorden i høst. Stortinget har vedtatt et felles og obligatorisk verdifag til erstatning for de to frivillige fagene livssyn og kristendoms-kunnskap. "Kristendoms-kunnskap med religions- og livssynsoiering" er det nye fagets lange navn. En sentral kristen tanke er livets ukrenkelighet - fra unnfangelse til død - og om hvert menneske som unikt og umistelig. Dette skal alle barn i norsk skole lære om. I et verdifag som kun er tenkt som et 'teoretisk fag'?

UKJ

Johanna Schwarz tar AAN i forsvar
Den radikale kristne forfatteren Johanna Schwarz tek Alternativ til Abort Norge i forsvar. Ho meiner at kritikken frå venstresida er djupt urettferdig, skriver Johannes Morken i Vårt Land. Og siterer denne 'kjerringa mot straumen i AAN-debatten på venstresida': - Om det er så at abort er ei vanskeleg løysing som ingen kvinner går til med lett hjarta, må det vera flott at nokon brukar krefter på å finna ein utveg for dei gravide. Schwarz forsvarar abortlova - fordi ho mei-

ner lova er langt betre enn ein situasjon med illegale abortar, noterer Morken. Men samstundes gjer ho det klart at ho ikkje ser sjølvvald abort som ein rett for kvinna til å avgjera over sin eigen kropp. - Abortspørsmålet er ikkje ei lovgreie, men ei misjonsgreie. Kvinnane må overtydast, ikkje tvingast. Og dei må sjå utveg (-) I dag får mange gravide høyra at graviditeten er eit problem som må løysast. Heller burde vi alle seia: Det unike mennesket er full av nye utveg og muligheter."

Dagen derpå

Statens Helsetilsyn stanser salget av noen populære blå dråper som "kan gjøre slitne, røde øyne pene og hvite etter julebordets påkjenninger, ifølge Aftenposten. Dråpene er ulovlige og skadelige, mener Helsetilsynet. Om derimot en jente går til sengs med en hun treffer under det samme julebordet, oppmuntres hun til å ta en pille dagen derpå. At pillen mildt sagt er skadelig for eventuelt spirende liv, er helt i orden for Statens Helsetilsyn".

VÅRT LAND

Finn Thorn o.p.: Bønneukens utfordring

3

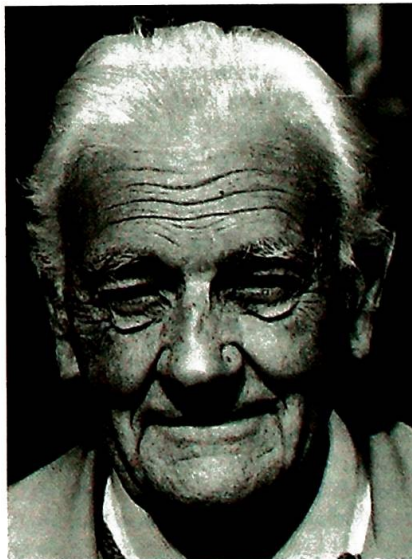
Januar er måneden for *Bønneuken for kristen enhet*, og St.Olav markerer dette ved å gjengi noen tanker fra dominikanerpater Finn D. Thorn fra nr. 1-84 av tidsskriftet. Teksten er fremdeles aktuell og utfordrende, og vi bringer den også som en hyldest og takk til den utrettelige økumeniske banebryter pater Thorn, som i disse dager fyller 90 år.

Når vi en hel uke møtes til gudstjenester for bønn for enhet mellom alle kristne, stilles vi overfor disse spørsmål: *Hvorfor* kommer vi sammen? *Hvorfor* samles vi til økumenisk gudstjeneste? Er det fordi vi lider under våre kirkesplittelser, og tar bønnen til hjelp for å overvinne dem?

Slik ser mange på vår bønneuke. Men er det tilstrekkelig motiv? Mon det ikke heller er slik at vi møtes fordi vi på tross av våre splittelser, kjenner en dypere enhet oss imellom? Vi er ikke fremmede for hverandre. Vi er alle ett i en felles syndighet, og vi trenger alle den samme frelse. For alle som møtes i bønneuken, er Jesus Kristus vår felles Herre og Frelser. Det er ham vi tror på. Det er han som samler oss, det er han som gjennom Ord og Sakrament gjør oss til ett. Vårt dypeste motiv for å møtes er en grunnleggende enhet i Herren Kristus. Hvis ikke denne grunnleggende enhet alltid har vært der, vil den heller aldri bli til.

Det vil ikke si at våre splittelser er uten betydning, og at ikke sorgen over dem er en beveggrunn for vår gudstjeneste. Men da blir spørsmålet: Hva betyr våre splittelser på bakgrunn av vår dypere enhet i Kristus? De har den betydning, eller burde ha den betydning, at de driver oss til

større og mer helhjertet samling om Herren Kristus. Fordi vi er ett i ham, har vi ikke lov til å fortsette våre splittelser. Vi kan ikke vedbli å leve i en stadig selvmotsigelse av den enhet som vi i vårt Credo bekjenner oss til. Vi må i et synlig fellesskap virkeliggjøre den enhet vi har i troen på vår himmelske Far, og på vår felles Herre og Frelser.

Dominikanerpater Finn D.Thorn - slik mange vil huske ham fra hans aktive år som prest, sjelesørger og økumenisk banebryter. De siste årene har svikten de fysiske helse tvunget ham over i pleiepasientens rekker hos St.Josephsøstrene på Grefsen.

En slik virkeliggjørelse av vår enhet som Guds barn og benådede syndere, kan ikke skje på bekostning av det vi alle, hver av oss, skylder de kirker og samfunn der vi har mottatt troen på Kristus. Vi må se i øynene at de kirker som er fremgått av reformasjonen, er kommet for å bli. For den katolske kirke betyr det at den ikke gjør krav på å være den eneste kirke, men står sammen med andre kirker for å tjene Guds rikes sak i verden av idag. Det er hva den katolske kirke har erkjent på Det 2. Vatikankonsil, når den i det økumeniske dekret taler om de andre kirker som den Hellige Ånd bruker i frelsens tjeneste.

Dette at vi tilhører forskjellige kirker og samfunn, er derfor ikke bare av det onde. Det er et alvorlig onde hvis vi står mot hverandre i syndig selvvrettferdighet, mens det derimot kan være til det gode hvis vi gjenforenes på selve Kristus-troens grunn, som er tro på den uforskyldte nåde. Da kan våre kirkelige forskjeller bli til gjensidig berikelse. I stedet for i selvgodhet å kjempe mot hverandre, kan vi hjelpe hverandre. Andre brødres Kristus-tro kan tilføre vår egen Kristus-tro nye verdier.

Når vi ser slik på vår enhet på tross av våre splittelser, da blir vi i stand til å se på opprinnelsen til våre forskjellige kirker, reformasjonen i det 16. århundre, ikke bare som en ulykke, men heller som en velsignelse. Det står strid om mange spørsmål i de kristne kirker idag, men i det store og hele er det samling om selve evangeliet som er det fremtredende, det gjelder ikke minst den katolske

Danmarks pastoratråd 25 år

I fjor kunne det danske Pastoratrådet se tilbake på 25 års virke. Rådet ble opprettet året etter den danske pastoralsynode i 1969. I en lederartikkel i 'katolsk orientering' på tampen av fjoråret skriver ansvarshavende redaktør, pater Wilhelm Wuyts, at pastoratrådet "var en av synodens varmt anbefalte nyskapsler". Også bladet 'ka-

tolsk orientering' "er et av pastoratrådets viktigste ønsker og en arv fra synoden", noterer redaktøren og peker på at bladet "gjennom 21. årganger har fulgt pastoratrådets arbeid meget nøye. Våre reportasjer to ganger om året forteller om rådets vekst og kriser, om strålende resultater og utilfredshet med uløste eller uløselige oppgaver."

Redaktøren fremfører følgende lykkønsning og oppfordring: "Takk for alt det rådet

har nådd å gjennomføre, takk for deres selvkritikk og mot til å ta opp 'hete' emner til drøftelse. La dere ikke kue av dem som mener dere overskrider deres kompetanse når dere stiller de spørsmål dere skal stille som kirkens folkevalgte; dere har rett og plikt til å våke over kirkens åpenhet, især når det gjelder de spørsmål som i dag drøftes høylydt i hele Europa og verden omkring oss."

4

kirke av idag, - det vet enhver som kjenner denne kirke *innenfra* - og samling om evangeliet betyr samling om Kristus i en mangfoldig utforming av troen på den ene felles Herre Jesus Kristus. På tross av indre motsetninger har vi idag en rikere kristenhet enn den altfor ensrettede kristendom vi hadde før reformasjonen, og som endte i et dypt kirkelig forfall.

Reformasjonens kirkefornyelse betyr derfor en utfoldelse av Kristus-troen i et kirkelig mangfold der vi kan rettledede hverandre og berike hverandre med de nådegaver vi hver for oss har fått del i. Dette er nettopp hva apostelen Peter oppfordrer til når han i sitt første brev skriver: "Tjen hverandre, hver med den nådegave han har fått, som gode forvaltere over Guds mangfoldige nåde" (4,10). Og Paulus sier det samme: "Det er forskjellige nådegaver, men det er den ene og samme Ånd som deler ut sine gaver til hver enkelt, slik han vil" (1 Kor. 12,4 og 11). Vi må tro på Guds Ånds nærvær også i kristenheten av idag.

Det er en slik gjensidig berikelse vi opplever under bønneuken for kristenheten. Da møtes vi som brødre under den felles Herre Jesus Kristus. Det er troen på ham som forener oss, - det er denne tro som, på tross av våre forskjelligheter, burde samle alle kristne i en stadig større synlig enhet. En slik enhet må føre til forsoning mellom kirkene ved at de i fellesskap, i stedet for uforsonlig splittelse, tar imot Herren Kristus i en fullverdig tro på hans mangfoldige nåde og velsignelse i den kirke som er hans legeme. I ham er de mange kirker ett, derfor må vi stadig bli mer ett.

Da bidrar vi til at Jesu bønn om enhet mellom alle dem som tilhører ham, går i oppfyllelse, slik han selv uttrykker det i sin yppersteprestelige bønn: "Fader, jeg har gitt dem den herlighet du har gitt meg, for at

de skal være ett, likesom vi er ett." All fiendtlig splittelse burde være en umulighet mellom alle dem som på forskjellig vis har fått del i Jesu Kristi herlighet.

PATRIARK

Det er gammelt nytt at Mellomkirkelig Råd for Den norske kirke sist høst frarådet Trondheim by å invitere paven til byens 1000-årsjubileum i 1997. Noe 'nyere' nytt er en pressemelding noen uker før jul fra stiftelsen "Nidaros - kirkelig sentrum gjennom tusen år" om at patriark Alexej av Moskva har takket ja til å delta i jubileet. "Dette er jo meget gledelig for arrangørene, men på bakgrunn av avslaget om å invitere Den katolske Kirkes overhode til selvsamme jubileum i friskt minne, virker det underlig," skriver Trondheims katolske sogneprest, Arne Kirsebom, på lederplass i "Søndagsbladet", kirkeblad for Trondheim katolske stift. "Mellomkirkelig Råd i Oslo argumenterte med at det økumeniske arbeidet mellom Den katolske Kirke og Den norske kirke ikke er kommet langt nok til å kunne invitere paven. Er det økumeniske samarbeidet mellom Den russisk-ortodokse Kirke og Den norske kirke kommet lenger?" spør sognepresten.

Ifølge stiftelsen gleder patriarkens ja "hele det kirkelige Norge"; det innebærer videre at begge kirker "legger vekt på å styrke båndet" seg imellom i fremtiden. "Hvorfor kunne ikke det samme gjelde en innbydelse av Paven? Kanskje det ikke ønskes fra Den norske kirkes side å styrke båndene til Den katolske Kirke ytterligere?" spør sogneprest Kirsebom. Som mener det kunne blitt et "historisk møte" mellom patriark og pave. "Og kunne ikke paven ha kommet, ville han sikkert sendt en personlig representant, noe han pleier

å gjøre hvis han selv ikke kan." Pressemeldingen understreker i andre sammenhenger at "ledere for andre kirkesamfunn og kirkeorganisasjoner" vil bli invitert, men "hvorfor de andres ledere, men ikke vår? Innrømmer de Paven en særstilling?" spør Kirsebom. Og tilføyer: "Av og til kan man få inntrykk av at Den norske kirke ser på det utenlandske kirkebildet som et konfesjonelt koldtbord hvor man kan hente inn eksotiske småretter ved utvalgte høytideligheter, festligheter og jubileer. Det får ikke være noe som utfordrer vår norske gane for meget, men det må se eksotisk og spennende ut.

Nei, sann økumenikk er smertelig, og selv om mange misforståelser er avklart, gjenstår det meget hardt arbeid," avslutter sogneprest Kirsebom sine betraktninger.

St.Olav har stor forståelse for sogneprestens spørsmål og hans økumeniske sukk. Og tilføyer følgende for egen regning: I fjorårets økumeniske rundskriv *Ut unum sint* oppfordret paven andre kirkeledere til, sammen med ham, å finne frem til en bedre form for utøvelsen av hans eget embede, Petersemetet. Nettopp paveembedet og katolsk forståelse - samt dagens utøvelse - av dette enhetsembedet er en av de store teologiske anstøtsstener i forholdet mellom den katolske kirke og de lutherske kirker. Når selv paven ber om hjelp til å rugge litt på den stenen, kunne det ikke da vært nyttig å invitere ham til tusenårige Trondheim for å diskutere saken?

Sannhet og terror - eller regnskap for håp?

"I sentrum for den kristne grunnfortelling finner vi minnet om et historisk nederlag," skriver Sturla H. Stålsett i artikkelen "Sannhet og terror - eller regnskap for håp?" i Kirke og Kultur (5:95).

"Håpet som den kristne tro gjør regnskap for, er grunnet i minnet om Jesu lidelse, død

og oppstandelse: 'memoria passionis, mortis et resurrectionis Jesu Christi'. Dette skulle gi kirken permanent vaksine mot triumfalisme og maktarroganse. Det hører derfor til de mørke og nedslående sider ved tilværelsen når så ikke synes å være tilfelle. Dette gjelder også på hjemlige trakter, der en hardt tiltrengt teologisk samtale i kirken klippes av og erstattes med samarbeidsnekt og eksklusjon av annerledes-tenkende og -

handlende. Sannheten innen kirken ser dessverre atter en gang til å skulle 'forsvares' med utstøtelse. Holdningen til en liten gruppe mennesker, som har en lang og fortiet lidelseshistorie og har vært marginalisert både i samfunnet og kirken, gjøres til et 'vannskille', til selve kjennetegnet på rett eller vrang lære. Det kan vanskelig sees som noe særlig godt redskap for håp."

En benådet økumen i Guds Kirke - pater Finn D. Thorn 90 år

5

Med glede har jeg tatt imot redaktørens invitt til å skrive noen ord i St.Olav i anledning Finn Thorns 90-årsdag den 18. januar 1996. Jeg har kjent pater Thorn i 40-50 år, og vårt vennskap er blitt dypere år for år. Det begynte med at jeg var en ikke sjelden 'gjest' hos brødrene i Neuberggaten, enten med spørsmål vedrørende den latinske ritus, eller for å høre siste nytt om den katolske liturgiske bevegelse.

Men det er i første rekke *det økumeniske spørsmål* som har bundet Finn Thorn og meg sammen i felles håp, lengsel og arbeid. Her har våre veier 'konvertert' mange ganger: På Verdenskongressen for kristen ungdom i Oslo i 1947 var Thorn katolsk observatør, mens jeg hadde det praktiske ansvar for gudstjenestene. Ved 800-årsjubileet for opprettelsen av erkebispestolen i Nidaros i 1953 holdt pater Thorn foredrag ved det katolske jubileumsmøtet, mens jeg tok del i den parallelle feiring på luthersk side. Jeg var med i den lille gruppe av yngre teologer og lekfolk som 18. - 25. januar 1962 stod bak den første økumeniske bønneuke hos oss, i Vår Frelzers kapell i Oslo Domkirke, - og her var selvfølgelig også pater Thorn til stede!

Dannelsen av Kirkenes Verdensråd i 1948 (der Rom ikke tok del) var en viktig bakgrunn for den utbredelse bønneuken fikk i 1950-årene, og i januar 1962 kunne ingen av oss vite hvilken enorm betydning det forestående konsil skulle få for de økumeniske bestrebelser. Men *det* hadde pater Thorn helt

andre muligheter for da han i 1963 ble innbudt til å holde foredrag på høstens prostimøte for Øvre Romerike, hvor jeg da var kapellan i Nes. Dette var første gang Thorn var blitt bedt om å tale på et norsk prestemøte, og det var første gang en katolsk prest var invitert til vår prostiforening. Enkelte av mine kolleger var nok litt reservert til å begynne med, men den åpenhet, oppriktighet og varme som bar hans foredrag og den følgende samtale, gjorde at broder Finn tok forsamlingen med storm!

I årene etter konsilet ble pater Thorn bedt om å holde prekenen ved bønneuken flere steder: i 1966 og 1970 i Uraniborg kirke i Oslo, senere i Hamar domkirke og Ringsaker, og i 1982 i Gamle Aker kirke i Oslo. Om denne siste begivenhet skriver han i boken "Luther i mitt liv som katolikk" (1983): "Å stå på prekestolen i min ungdoms sognekirke, kjentes som selve 'hjemkomsten'. Etter den lange og ofte vanskelige vandring fra oppbruddet i 1928 og frem til denne aftenstund i gamle Akerskirke, formet prekenen seg som et svar på hva jeg etter hvert er nådd frem til i mitt økumeniske syn. . ." Spørsmålet om kirkens enhet og splittelse hadde levet i ham også *før* han konverterte i 1928 - som 23 år gammel stud.theol. ved Universitetet i Oslo, og med nære venner som snart skulle gå inn i tjeneste i Den norske kirke.

I denne betagende bok skildrer pater Thorn sin lange kamp for å vinne hjertets fred i sitt Guds-forhold og tankens klarhet i spørsmålet om den *ene* kirke og de mange kirkesamfunn. Thorn ser boken som i første rekke en 'biografi' av den katolske kirke, slik han selv har opplevet den: med en utvikling fra *mot*-reformasjon til *med*reformasjon, og den langsomme fremvekst av økumeniske

tanker og holdninger - fra spede spirer i årene like etter den første verdenskrig til Det annet Vatikankonsils dekret i 1964 om den katolske kirke og de kristnes enhet. Her fikk Thorn medhold i mange synspunkter han hadde hevdet i lang tid, og tiden etter konsilet har stort sett vært gode og glade år for ham, som for mange andre. . .

Ved besøk hos ham for et par år siden kunne jeg fortelle om den såkalte Porvoo-erklæring (Borgå-erklæringen av oktober 1992). Dette dokument sikter mot gjensidig anerkjennelse og samarbeid mellom de britiske og irske anglikanske kirker og de lutherske kirker i de nordiske og baltiske land, og tidsrammen for å få dette avgjort, settes til 1996/97. - Pater Thorns glade kommentar var: "Jeg håper jeg lever så lenge at jeg får oppleve dette!" Med nesten enstemmig tilslutning fra de berørte kirker, er alt klart for at dokumentet underskrives ved gudstjenester i Nidaros, Tallin og Westminster Abbey i september dette år!

Da jeg besøkte pater Thorn i høst, fortalte jeg om 1000-årsfeiringen på Moster i juni og om kardinal Cassidys tale, hvor han bl.a. nevnte pave Johannes Paul IIs ferske encyklika "Ut unum sint" av 25. mai. Undertittelen i denne encyklika - "On Commitment to Ecumenism" i den engelske tekst - kan med største rett settes som overskrift over Finn Thorns hele liv og gjerning, som nettopp har vært "engasjement for økumenikk" - ja, *lidenskap* for kirkens synlige enhet!

Kjære broder Finn! På din 90-årsdag takker vi Gud for din lange kamp, for ditt levende håp og ikke minst: for ditt store, økumeniske hjerte!

Helge Fæhn

Helge Fæhn - f. 1918 - er prest i Den norske kirke og professor i kirkehistorie ved Universitetet i Oslo.

Pollestad om Luther og om helgener
"Jeg led nok i begynnelsen av konvertittsyken og er nok blitt noe mildere med årene," sa pater Kjell Arild Pollestad i et intervju med Vårt Land i slutten av november. Men han synes fremdeles at "det er forunderlig at en kirke som ikke tror på helgener, gir Luther en betydning som langt overgår hva Den katolske kirke gir noe menneske, om det er aldri så kanonisert. Man har på en måte kanonisert 1500-tallets religiøse

problemstillinger og gjort Luthers angstfulle troskamp til religion for et helt folk," mener Pollestad.

Pollestad underslår ikke at det kan være mange påkjenninger ved å være katolikk, men det vidunderlige er, ifølge pateren, å leve i en enorm tradisjon og et enestående fellesskap, noterer Vårt Land. Og gir pateren ordet direkte: "Det som forener oss, er ikke våre meninger, nei, vår enhet er sakramental. Vi behøver ikke forstå Gud, og vi tror at fellesskapet bærer oss når vi selv kommer

til kort, for det er forankret i den guddommelige barmhjertighet. Jeg synes vår bønn før nattverden er så vakker: 'Se ikke på våre synder, men på din kirkes tro.' Dette er jo storartet. Når min tro er svak, kan jeg hvile i de andres. Flere ganger har jeg som prest opplevd å komme til messen i nokså laber åndelig forfatning - og er så blitt løftet opp igjen av menighetens tro som strømmer mot meg, og på en måte gjeninnsetter meg der jeg skal være."

6 St. Klara-kvartetten i Larvik

Modige og uredde må de ha vært, de katolske søstre som kom hit i pionertiden, het det i en artikkel i St.Olav for en tid siden. De fire Klarasøstrene som kom til Larvik en blåsende marsdag i fjor, tør ha adskillig til felles med søstrene fra den gang, selv om de ikke ser på seg selv som pionerer. Og et visst historisk sus er det over deres lille kommunitet 'ovenpå' i den gamle El-verkbygningen i Larvik, der 'nedenunder' er kapell og menighetslokale for en ung katolsk menighet: Ordensmoren Klara bodde selv i et rom over kirken da hun, mot velstående slektingers ønske, hadde sluttet seg til Frans av Assisi og hans tiggerorden. At de fire er de første Klarasøstre i vårt land, smaker også av historie. Men hvordan begynte historien?

Med brokker og biter i bakhodet fra oppslag om søstrene i diverse aviser, fra Østlandsposten til Klassekampen - samt et destillat i St.Olav - stiller intervjueren i Larvik en ullen novemberhelg for å spørre søstrene selv. Hva får fire godt voksne nonner (53 til 77 år) til å bryte opp fra veletablert engelsk klosterfellesskap - tenkt som deres jordiske hjem resten av livet - og flytte til trangboddhet med fjordgløtt i en middelstor norsk kystby?

Tilfeldigheter?

- Skal vi legge skylden på Klara og vår ordensgeneral?, foreslår sr. Elaine, leder for den lille kommuniteten. - I fjor var det 800 år siden Klaras fødsel, og lederen for vår vidt forgrenede fransiskanske familie mente noe burde gjøres. Noe mer enn fagre ord! Han skrev til alle Klarasøstre om noen følte seg kalt til å grunnlegge nye fellesskap, nye klostre. Man mer enn ante hans begeistring for tanken! En smittsom begeistring som i første omgang rammet sr. Francis og meg, senere angrep den også sr. Clare og sr. Elizabeth. Og her er vi.

At Norge og Larvik ble stedet, skyldes - i hvert fall tilsynelatende - diverse tilfeldigheter. For adskillige år siden traff sr. Elaine dominikanersøster

Anne-Lise fra Lunden kloster i Oslo, senere har de holdt kontakten gjennom et nært 'fjernvennskap', ikke uvanlig for kontemplative ordensfolk. Og da tanken om å dra ut ble tent, kom også tanken om at Norge kanskje kunne være stedet?

Samtidig var menigheten i Larvik på utkikk etter ordenssøstre, for søstre hører fra gammelt av med i en katolsk menighet, men nettopp det manglet den lille menigheten som i 1993 ble skilt ut fra Tønsberg menighet. Via omveier kom sogneprest Rolf Rollesen under vær med at i Malmsbury i Wiltshire i England var det noen Klarasøstre som kunne tenke seg. . .

For å gjøre historien kort: Nesten på dagen samtidig med at søstrene hadde klarert sin villighet til å reise ut med diverse instanser innen sin orden, kom brev fra menigheten i Larvik: Kunne de tenke seg Larvik?

Det kunne de. Og pakket seg selv og sitt meget beskjedne jordiske gods inn i en vogn for hestetransport som hjelpsomme venner stilte til disposisjon, og gav seg Nordsjøen i vold - til velvillig halv pris fra fergeselskapet. Litt kaldt med Klarasøstrenes tradisjonelt nakne føtter i sandaler den stormfulle marsdagen de ankom med Peter Wessel (nå tar

de sokker på når det trengs), men varm mottagelse fra menigheten. Kjærlighet ved første blick for begge parter. Og søstrene kunne knapt tro det da de hørte at klokken i støpulen utenfor deres nye husvære var vigslet til den hellige Klara!

- Det smaker ikke helt av tilfeldigheter det der, ymter intervjuer. - Tilfeldigheter, skriver en tysk skribent et sted, det er de anledninger hvor Vårherre opptrer anonymt. . .

- Nemlig, nikker de fire. Som kan fortelle om flere brikker som har falt på plass siden de begynte å sette sin lille visjon ut i livet. Og som fortsetter å falle på plass.

- Menigheten har vært og er enestående! Vi håper vi yter litt igjen for den store tillit de har vist oss ved å ta oss inn til seg, sier amerikanske sr. Elizabeth med varmt bifall fra de andre. - Tidligere fikk menigheten leieinntekter av rommene her ovenpå, nå bor vi her gratis. Og stadig kommer det gaver til oss 'Poor Clares', som vi heter på engelsk - altså "fattige søstre", som Klara selv sa. Vi møter så mye velvilje, også ute i byen - når vi er ute i forskjellige ærend eller går tur.

Strengt, men fleksibelt

Også 'tur' kan være 'ærend' - søstrene samler flittig alt som kan brukes til å lage dekorasjoner for salg - og her er mer å finne enn mange aner. Joda, de har vært i Bøkeskogen - et stykke England i Norge. Dermed ikke sagt at ikke norsk natur er til storartet glede. For ikke å snakke om været! Mindre lunefullt enn det engelske. Og de har opplevd vår glade syttende mai og vært med på oppløftende økumenisk Olsokfeiring - nettopp i Bøkeskogen.

- I sommer hjalp en liten gutt meg å finne frem til Bøkeskogen, forteller sr. Elizabeth. - Barn tar gjerne raskeste veien gjennom folks haver, og det gjorde også min veiviser. Jeg ser ennå for

Italia: § 724 gjelder for alle!

Heretter skal også bespottelse av Allah og Buddha føre til straff i Italia. Hittil har Italias blasfemiparagraf, § 724 i den italienske straffeloven, bare kommet til anvendelse ved fornærmelse av katolske symboler og personer. Den italienske forfatningsdomstolen begrunner den nye bestemmelsen med at i Italia har alle religioner krav på respekt og beskyttelse.

CHRIST IN DER GEGENWART

Feil sak på feil sted

"Jeg drister meg til spørre om vi lar oss engasjere i feil sak på galt sted. Kanskje er det på den måten den store Fristeren lykkes best med oss kristne? Kanskje er Fristeren svært fornøyd når han ser hvordan kristne i Norge lar sinnene komme i kok om hvordan

mennesker skal leve livet for å komme innenfor himmelporten når livet slutter? For når vi lar oss engasjere så sterkt i etiske spørsmål, så forsvinner evangeliet om Jesus lett. Kanskje har vi latt oss friste der vi trodde vi sto trygt på fast grunn?" skriver journalist Kristin Tveranger i Indremisjonsavisen For Fattig og Rik.

7

meg hageeieren som gjorde store øyne da han så en nonne komme krypende ut av hekken sin.

-Men, innskyter intervjuer, - et tilfeldig blick her forleden i en førkonsiliær årgang av St.Olav falt på en artikkel hvor klarissene' som de ble kalt, ble omtalt som et av kirkens strengeste ordensfelleskap'?

- Det har nok endret seg adskillig i tiden etter konsilet. Skjønt hva betyr egentlig streng, i denne forbindelse? sier sr. Francis, som har mange års klosterliv bak seg, men også en spennende yrkeskarriere før det. - Vår holdning til det vi kaller det åndelige liv, har forandret seg - vi tenker ikke lenger i en slags 'gymnastiske termer' når det gjelder åndelige øvelser, og er kommet

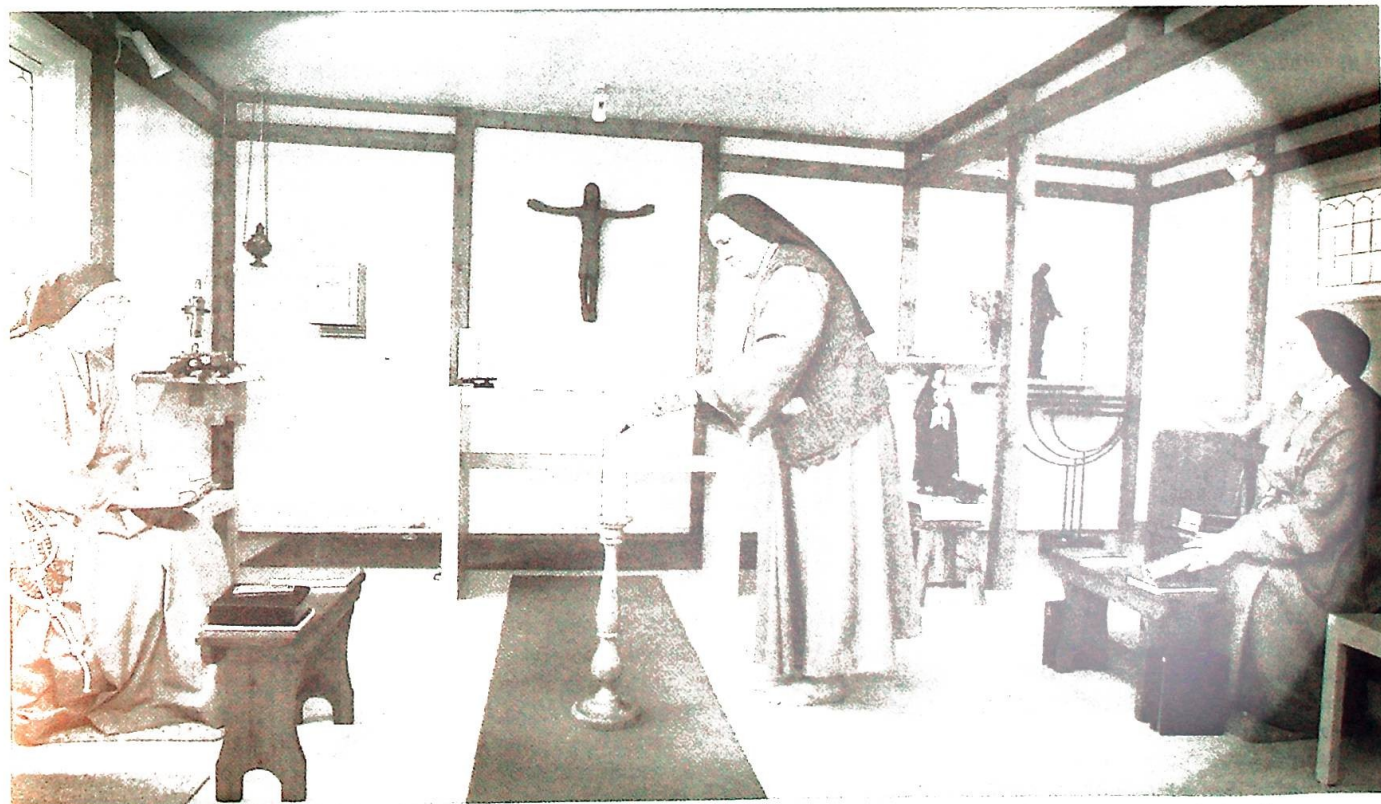
bort fra dette at ytre prestasjoner nærmest *per se* er en garanti for fromhet.

- I min tidlige klostertid omtalte man ofte forbilledlige søstre som 'a living rule', men nå fryser vi litt på ryggen av det uttrykket. Regler rekker bare så langt når man skal virkeliggjøre en visjon og en drøm. . . Alle kristne har et kall til å leve et hellig liv, og det er mange måter å virkeliggjøre det kallet på: å bli det mennesket Gud har tenkt du skulle bli, sier sr. Francis.

Klarasøstrene later til å ha skjønt dette med 'aggiornamente' - ajourføring - som var et hovedanliggende for den gode pave Johannes og Det 2. Vatikan-konsil. Ingen andpusten fornyelsesiver, men tillemping når det er tjenlig - for tjenesten. Forøvrig er tankegang helt i

tråd med den hellige Klara, den første kvinne i kirkehistorien som laget klosterregler for kvinner - inntil da hadde menn skrevet dem. Hennes regler ligger nær opp til den hellige Frans' tanker om klosterlivet, men Klara søkte på sin måte "en mer selvlysende måte å leve livet på", forklarer søstrene. Hennes kvinnelige instinkt gjorde at hun var på vakt mot for rigide regler; hun visste at til tider må regler brytes for at ånden skal bevares. "Gå fremover med lette skritt, uten å nøle og uten å virvle opp støv. Gå raskt med sikkerhet og lyst sinn på gledens vei," var Klaras råd til sine søstre.

Men Klarasøstrene går fremdeles i gammeldags ordensdrakt - det passer best for deres form for klosterliv - men

Lyset tennes for tidebønn i St.Frans kapell i Larvik. Fra venstre: sr. Elizabeth, sr. Elaine og sr. Frances. Foto: Østlandsposten.

Ugyldig vigsel

Kommunistenes forfølgelse av den katolske kirke i Tsjekkoslovakia, førte til at Vatikanet på 1950-tallet åpnet for hemmelig vigsel av ordensfolk, prester og biskoper. På 1970-tallet gikk undergrunnsbiskop Davidek et skritt videre og ordinerte en del gifte menn, uten å ha klarert saken med Roma. Kirken har valgt å løse problemet med de gifte prestene ved enten å tilby fast diakonat innen den romerske ritus eller prestestatus i et spesielt opprettet gresk-katolsk bispedømme hvor gifte prester aksepteres.

Siden ca. 1980 har det vært kjent at det også skulle være en håndfull kvinner blant de 'nødvigslede': Det var nonner som incognito drev sjelesorg i fengsler og fangeleirer. I høst stod en av dem, Ludmilla Jarova, frem og henvendte seg til paven for å få sin prestevigsel, som skal ha foregått på 70-tallet, godkjent. I sitt svar viser pave Johannes Paul II til at siden den katolske kirke ikke godtar kvinnelige prester, er hennes ordinasjon selvsagt ugyldig, og at hun derfor ikke har rett til å formidle alterets sakrament.

CATHOLIC HERALD

Retten til selvbestemt død

"Det var stoikerne som første gang presenterte tanken om retten til selvbestemt død. Men det er vår kultur som ser ut til å bli den første til å driste seg til å realisere prosjektet i kombinasjon med økt livsglede," skriver Paul Leer-Salvesen - teolog, forfatter og fast spaltist i Fædrelandsvennen. "Hvis ikke motkreftene snart gjør seg gjeldende og protesterer mot det som skjer i laboratorie-

8

med lokale variasjoner etter hvor de er i verden. Og Klarasøstre finnes på mange breddegrader: blant arabiske muslimer i Nord-Afrika, blant de fattige i Brasil, i USA og Canada, i Bangladesh og på Filippinene, i India og Japan. Og i en håndfull europeiske land: foruten i Klaras hjemland Italia, finner man dem i England og Tyskland og - ganske nylig - også i Ungarn og Tsjekkoslovakia. Og nå også Norge.

Larviksøstre har fikset litt på drakten i anledning flyttingen til Norge - tatt bort noe av 'hodelinet', så de ikke skulle stikke seg for mye ut eller virke for gammelmodige i norsk sammenheng. Samtidig ønsker de å være synlige og gjenkjennelige nettopp som det de er, Klarasøstre.

- Vi ser nok litt eksentriske ut i dette kostymet, ler sr. Elaine og titter nedover sin lysebrune nonnedrakt mot de nakne føttene. - Vi er de første nonnene i Larvik, og det er naturlig at folk er nysgjerrige på oss - en meget vennlig nysgjerrighet, tilføyer hun.

- Uniformer er til tider ikke så dumt, sier sr. Clare - konvertitt fra den anglikanske kirke for 15 år siden - og forteller om ordenssøsteren i sivil som følte seg forfulgt av en mann. - Hun gikk til slutt bort til en politimann og ba om hjelp, og fortalte samtidig at hun var ordenssøster. Hvorpå politimannen smilende bemerket: 'Og hvordan visste De at jeg var politimann, søster?'

Fritt valgt fattigdom

Ytre forandringer til tross, essensen i Larvik-søstrenes liv er den samme som den har vært for Klarasøstre siden middelalderen - et nært kommunittetsliv der bønn og gudstjeneste er både sentrum og ramme: De første tidebønner bes klokken fem om morgenen, de siste ved 9-tiden om kvelden. Og mellom disse ytterpunktene ligger de andre på rekke og rad. Det andre faste holdet punktet er å leve så nær som mulig opp

Smil og latter er aldri langt unna hos Larviksøstre! Det er sr. Clare som titter frem over sr. Elizabeths skulder.

Foto: Morten Rakke, Larvik Morgenavis.

til det radikale evangeliske fattigdoms-idealet den hellige Klara standhaftig forsvarte overfor både biskop og pave.

- Men begrepet fattigdom er ikke uproblematisk, sier sr. Elaine. - Det er stor forskjell på å være henvist til den fattigdom som heter nød og og fornedrelse - en skjebne store deler av verden er dømt til - og bevisst å si ja til en enkel livsstil og nei til personlig eien- dom, slik vi gjør.

- Egentlig er det utrolig hvor lite man virkelig trenger, når det kommer til stykket - og hvor mange 'ting' man lykkelig kan være foruten. Og som vi altså har valgt å være foruten. Det er i det perspektiv vi ser vår form for fattig klosterliv, og det gir det vel en spesiell verdi som tegn i vår tid. Det er dette med å være fremfor å ha, en gammel

problemstilling, med særlig aktualitet i dagens velferdssamfunn, sier sr. Elaine.

Klarasøstre liker ikke helt uttrykket 'å gi avkall på', som folk flest forbinder med klosterlivet. For den selvvalgte fattigdom de lever, er ikke noe negativt 'avkall', men et positivt og frigjørende kall, forklarer søstre - som er klar over at nettopp dette ikke er så lett å forklare for dagens mennesker. Som trofaste søstre av den hellige Klara og hennes sterke Kristusinspirasjon, ser de fremdeles enkelhetens fattigdom som 'et privilegium'. Den gir en egen form for letthet og ubundethet; man tynge ikke av tingene, de 'eier deg ikke'. Og det gir glede. For i 'strengheten' og kravløsheten i forhold til det materielle, ligger det også frigjøring: Man blir fri til å glede seg på en annen og ny måte over de små og enkle ting, over det grunnleggende og uunnværlige som vi så lett tar for gitt og glemmer er generøse gaver fra en god giver - luften og soloppgangen, gresset og blomstene og det daglige brød - bokstavelig talt.

Også den usikkerhet som ligger i det å eie lite og intet, er et privilegium, sier søstre. Man blir fri til å stole på Guds kjærlige omsorg, fri til både å ta imot og dele. Også det en kilde til ubekymrethet og glede. Men ikke til lediggang: Det å kunne arbeide, er en gave, fremholdt den hellige Klara. Og formante søstre til å dele sin tid mellom bønn og arbeid og ikke sitte med hendene i fanget mellom tidebønner og gudstjeneste, men tjene Gud også ved å arbeide til eget underhold.

Håndgripelig fromhet

Om dette lyder riktig så fromt, er søstre selv det beste bevis på at dette er ganske usentimentalt riktig - og håndgripelig fromt. Smilet og latteren er aldri langt unna hos Klara-kvartetten i Larvik. Det er godt å være gjest i deres vennlige hus. Og det kan man være, om man ønsker: i trivelig gjesterom - med

ne. Jeg kjenner at jeg har ikke lyst til å være med. Jeg har ikke noe ønske om å stavre rynkeløs rundt med en rekke utskiftede deler i det Herrens år 2071. Jeg har ikke lyst til å sitte på en benk utenfor den nye fiskebasaren og treffe en kompis på 115 som spør meg: 'Har du ikke bestemt deg ennå?' - 'Nei, jeg ser det an.'

Det finnes en grunnfortelling som ser annerledes på døden. Der sier man: 'Her-

ren gav, Herren tok, Herrens navn være lovet.' Det frigjørende i den fortellingen er at en slipper å velge det hele selv, å være sin egen herre i ett og alt. På samme måte som en ikke velger sin egen fødsel, velger en heller ikke sin egen død. Den kommer når den kommer, og når Gud vil," skriver Leer-Salvesen.

Forsinket likestilling

Den katolske kirke har vært medskyldig i diskrimineringen av kvinner. Det mener hjelpebiskopen i bispedømmet Chur i Sveits. Men, tilføyer biskopen, man bør ikke glemme at siden Det 2. Vatikankonsil har den katolske kirke åpnet flere virkeområder for kvinner. CHRIST IN DER GEGENWART

plass til to om det skulle trengs (husk å lukke døren, klosterkatten Pica har sans for forbudte gleder!). Og med frokostkjøkken og stue - 'taleværelse' på klosterspårk - vegg i vegg med søstrenes små rom. Gjестene velger selv om de vil følge søstrene i tidebønner og daglig messe.

For et Klara-kloster uten gjesteseng - det går ikke! Da får heller søstrene krype litt tettere sammen og ha spisestue, stue og hjemmekontor med strikke- og symaskinmaskin - refectorium og kapittelsal, på klosterspårk - i ett og samme rom av middels norsk stuestørrelse. (At det spartansk utstyrte rommet inneholder et TV-apparat, skyldes påtrykk fra norsklæreren, sogneprest Rollesen, sier søstrene med unnskyldning i røsten). Menighetskjøkkenet 'nedenunder' lånes til lysestøping, dekorasjoner og annen inntektsgivende produksjon som ville sprengte det trange klosterkjøkkenet.

- Drømmen er et eget hus med litt have, sier sr. Elaine. - Ikke noe stort klosterprosjekt, men et sted med eget rom for hver av oss og plass til en håndfull gjester. Og da trenger vi nok økonomisk hjelp utenfra. Tross bekjedenhet i det daglige, er det begrenset hva vi kan legge til side av midler, selv om vi i øyeblikket føler oss ovenpå etter salgsdager av vår egenproduksjon med resultat over forventning rundt i omegnen. I første omgang ser vi frem til å få satt opp en brakke på tomten menigheten har kjøpt av naboen, så vi får litt mere plass - bl.a. til å lage ting for salg.

Men foreløbig er Klara-søstrene altså lykkelig etablert både over og i St. Frans kapell. Og menigheten lykkelig over å ha dem der. For nå er det nærmest døgnåpent 'på St.Frans' - for stille, intenst bønneliv. Men også for varme og latter og gjensidig hjelp og støtte. Ting som trengs og gjør godt i en tett og flerkulturell katolsk menighet på vel 200 sjeler. UKJ

St. Frans i Larvik - katolsk nærmenighet

Det var den driftige biskop Fallize, som ledet den katolske kirke i Norge fra 1887 til 1922, som for alvor risset de katolske menighetene inn på Norges kartet. Mange av dem ganske små hva medlemstall angikk, men desto større i utstrekning. Tanken var at enhver katolikk skulle tilhøre en menighet - uansett hvor langt borte sognekirken måtte ligge. Langt på vei holder Fallizes menighetsgrenser fremdeles, men noen 'avskallinger' er det blitt underveis - ettersom antall katolikker har økt. En slik avskalling er St. Frans menighet i Larvik som ble skilt fra Tønsberg menighet som eget sogn i 1993.

- Men det hele begynte lenge før det, og jeg liker ikke helt ordet avskalling, sier sogneprest Rolf Rollesen, - for St. Frans er en menighet som er vokst frem nedenfra. Det begynte for mange år siden med at noen legfolk i Larvik kom sammen til messe i private hjem, i 1987 ble Katolsk Kirkering opprettet med tillatelse fra sogneprest van Vugt i Tønsberg, og 'husmesene' flyttet etterhvert inn hos Sanitetsforeningen og senere til krypten under byens lutherske kirke. Med messe på kirkelig grunn, strømmet ikke minst vietnameserne til.

Tanken om eget kapelldistrikt modnet, 'nybrottsarbeidet' ble diskutert med Oslo katolske bispedømme og med menigheten i Tønsberg. Velvilje alle vegne. Enden ble at man kjøpte Porsgrunns El-verks gamle trebygg, rev noen vegger her og der og med enkle midler skapte et hellig rom: vegger i hvit konturmaling og brunbeiset tre i listverk, loft og 'søyler'. Og en enkel

Kristusfigur fra dåpskapellet i kirken i Tønsberg, er ut som skapt for rommet.

- Ingen investering i mangemillionsklassen, men et løft likevel, der folk i menigheten stilte rentefrie lån til disposisjon for å få drømmen om kirke i nærmiljøet realisert, forteller sognepresten. Som er full av ros over sin aktive menighet: nærmere halvparten av menighetens 220 medlemmer fyller kirken (og vel så det) hver søndag, menighetslokalet er i stadig bruk til en rekke aktiviteter fra religionsundervisning for barna på lørdagsettermiddager til familiefester - og kollekt og kirkebidrag 'pr. hode' er nær katolsk Norgestopp!

- Jeg har tro på det enkle og nære, sier sogneprest Rollesen. Og får varm støtte av kirkelig assistent Georg Aker: - Folk vet at her må alle trå til, og de føler at de trengs. Og når kirken ligger så nær, blir det lettere å komme til messe - ikke minst for familier med barn - og ellers slutte opp om menighetens aktiviteter. Ikke minst for de mange i vår menighet som er kommet hit fra fremmede land, er St. Frans et holdpunkt og et sted å møtes - ikke bare på søndager.

Med en økonomi som ikke (lenger!) gir sønnløse netter, og med Klarasøstrene på plass ovenpå, hva ønsker man seg så?

- For eksempel at folk tar seg en søndagstur hit og ser hvordan vi har det, selv om det da kan bli heller trangt om plassen, smiler sognepresten. - Og selvsagt at vi kan hjelpe Klarasøstrene til litt romsligere kloster og mer gjesteplass. Vi trenger sårt til små oaser for stillhet og bønn i vårt katolske miljø.

For dem som ønsker å kontakte/støtte søstrene:

ST. KLARASØSTRENE
Åsvn. 2, 3260 Østre Halsen
Tel.: 33 12 54 79

Bankgiro: Sandefjordbanken, 2540.10.41845

Rett og plikt til robust åpenhet

Bør katolske journalister i den 'verdslige presse' unngå å komme med kritikk av kirkelige forhold? spør den katolske journalisten Melanie McDonagh, som selv er ansatt i den ikke-kirkelige presse, men er spaltist i den ikke-kirkelige presse, men er spaltist i Catholic Herald. "Hva f.eks. med sex-skandalene innen kirken i det siste? Passer det seg for katolikker å diskutere denslags? Bør

ikke katolske journalister a) holde seg unna disse sakene så sant de kan, eller b) tone slike saker ned av frykt for å øke den skandalen som allerede er skjedd?"

Hennes eget syn på saken er klart, skriver Melanie McDonagh: "En katolsk journalist har ikke bare rett, men også plikt til å ha en robust åpenhet overfor disse tingene. Til tross for den smerte disse avsløringene har

medført, mener jeg det er sunnere for kirken at folk får innsyn i korrupte sider ved dens virke enn at slikt hysjes ned, slik man hittil uheldigvis har gjort. Om ingen tar affære, vil hierarkiet - slik vi har sett - ofte instinktivt dekke over uheldige saker og ting så ikke de troende skal forarges over at deres hyrder til tider er høyst menneskelige - til tider dessverre også lite menneskelige. Jeg

10

Gunnel Vallquist: Et bemerkelsesverdig pavebrev

For et par år siden kom uttrykket "økumenisk vinter" i omløp - en vinter den katolske kirke ikke skulle være uten skyld i å ha manet frem; men etter Johannes Paul II's ferske encyklika *Ut unum sint*, ligger det an til økumenisk vårløsning, skrev St.Olav på lederplass i juni i fjor.

I denne artikkelen ser vår faste medarbeider *Gunnel Vallquist* nærmere på det ydmyke og lovende økumeniske utspill dette bemerkelsesverdige pavebrev rommer: "et unikt initiativ i den katolske kirkes historie".

Pave Johannes Pauls siste encyklika, *Ut unum sint*, er - såvidt jeg forstår - et dokument av kirkehistorisk betydning. Det handler om økumenikk, og tittelen er hentet fra et ofte sitert ord fra Johannes-evangeliet: "At de alle må være ett som du er i meg, og jeg i deg for at verden skal tro at du har sendt meg." Rundskrivnet er et hefte på knappe 110 små sider hvor paven - med det forestående tusenårsskiftet for øyet - kaller hele sin kirke til fornyet troskap mot Det 2. Vatikan-konsil og til sterkere streben etter den enhet Kristus bad om.

Helt fra de første sider fremhever pave Johannes Paul det som er encyklikaens ledemotiv: at økumenikken, viljen til enhet, fremfor alt er et spørsmål om hjertets omvendelse, om ydmyk erkjennelse av begått urettferdighet og om oppriktig forsoning. Den teologiske analyse er viktig, men fremfor alt gjelder det å "rense vår historiske hukommelse, gjøre ærlig opp med fortiden og søke å gjøre godt igjen det som er forbrudt". Som biskop av Roma har paven et særlig ansvar for enheten, og som Peters etterfølger ber han "av hele sitt hjerte med Kristus

om den omvendelse Peter skulle gjennomgå for å kunne tjene sine brødre". Og han ber om alles forbønn for denne omvendelse.

Hierarki av sannheter

Etter denne sterke opptakt følger en redegjørelse for de prinsipper og retningslinjer Det 2. Vatikan-konsil har foreskrevet for det økumeniske arbeidet. Det kan aldri bli tale om å gå på akkord med sannheten - den forplikter absolutt. Men "det eksisterer en hierarkisk orden mellom den katolske læres sannheter": Alt har ikke samme verdi. Sannheten kan dessuten uttrykkes på mange måter, og til tider må den omformuleres for å bli forstått av en ny tid. "Den katolske tro må ikke fremstilles på en slik måte at språket og metoden blir en hindring i dialogen mellom kristne brødre. - Man må alltid ta hensyn til den annens tenkemåte og konkrete historiske erfaring." På det punkt har man syndet meget i fortiden: "Det som i virkeligheten var et resultat av to forskjellige måter å se samme virkelighet på, er gjennom polemikk og intolerante kontroverser blitt til uforenlig påstander."

I stedet for konfrontasjon er kirken nå gått over til dialog, men den må ikke bare være av intellektuell art: "Dialogen skal også fungere som samvittighetsranskelse", bli en "dialog mellom samvittigheter" - formuleringer som er verd å legge seg på sinne. Paven understøtter også viktigheten av praktisk samarbeid, ikke bare på det sosiale og kulturelle plan, men også på det pastorale området og i felles vitnesbyrd om evangeliets budskap.

Reisen til Norden nevnes flere ganger

Rundskrivnets sentrale og lengste del inneholder en oversikt over de fremskritt som ble gjort på veien til enhet under og etter Det 2. Vatikan-konsil: forandringen i hele det økumeniske klima, de bilaterale teologiske samtaler som er blitt en institusjon, pavens egne personlige kontakter med andre kirkeledere. Han betegner seg selv som "pilegrim", og det er tydelig at reisen til Skandinavia hører til dem som har etterlatt de sterkeste inntrykk. Han nevner dem flere ganger. Det var, skriver han, med dyp bevegelse han under sine messer i Sverige og Finland velsignet de lutherske biskoper da de kom frem til kommunionen og "med en på forhånd avtalt gestus, manifesterte sin lengsel etter det øyeblikk da vi - katolikker og lutheranere - kan forenes i nattverden".

Han fremhever også at den økumeniske bevegelse hadde sin opprinnelse i den protestantiske kristenhet. Ellers er det fremfor alt Østkirken han beskjeftiger seg med i dette avsnitt; den ligger, naturlig nok, den slaviske pave mest på hjertet. Kato-

tror faktisk at både de troende og det øvrige publikum har en reserve av sunn sans. Og hvis katolske journalister er like våkne overfor moralsk fordervelse innen den kirke de selv tilhører som de i embeds medfør er overfor verdslige institusjoner, er de ikke bare 'i pakt med seg selv': De gjør også sin kirke en tjeneste."

Etter femti år!

For første gang siden 1945 har katolikker fra begge deler av Korea møttes - i den amerikanske delstaten New Jersey. Kontakten skal nå styrkes. Med sine 3 millioner er katolikkene i sør den tallmessig sterkeste gruppen; i nord finnes det knapt kirkelige strukturer. Av diplomatiske grunner har regjeringen i Pjongjang offisielt 'tålt' den katolske kirke, men det kirkelige liv leves likevel i hemmelighet.

CHRIST IN DER GEGENWART

Fedre bygger bro

Israeleren Jehuda Wachsmann og palestineren Bader Yassin har gått sammen om å åpne et "Senter for oppdragelse til fred og toleranse" i Jerusalem. Den ene av grunnleggerne er far til en som ble terroristens offer og ble drept.

CHRIST IN DER GEGENWART

likker og ortodokse har jo i det store og hele samme tro og en felles tusenårig tradisjon, men de er adskilt av bitre erindringer og nedverdiggende maktkamp. Om avstanden mellom dem er kort, er veien desto brattere.

Paveembedets rolle

Encyklikaen kulminerer i det tredje og siste kapittel. Det har tittelen "Quanta est nobis via?" som vel kan tolkes som "hvor langt er det igjen?" Her fremhever paven innledningsvis at den katolske kirke - på økumenikkens vei - ikke må stille krav som ikke er absolutt nødvendige. Deretter nevner han fem emner som trenger ytterligere utdypning for at man skal nå frem til fullstendig enhet i troen: Skriften, Tradisjonen, Eukaristien (messen og nattverden), Prestevigselen (som gjelder biskop, prest og diakon), Læreembedet samt Jomfru Maria.

Det er ikke nok at teologene arbeider seg frem til konsens: hele Guds folk må være med, "fra biskopene til legfolket, ettersom alle har mottatt den Hellige Ånd". Og paven understreker nok en gang den grunnleggende regel at kirkens tro er noe som ikke kan rokkes ved, men at troens formuleringer kan diskuteres og endres.

Til slutt - og her ligger dokumentets tyngdepunkt - behandler Johannes Paul pavens stilling og rolle. I tråd med tradisjonen henviser han til Peter som Jesus betrodde sin kirke til og ga den oppgave å "styrke sine brødre". Peter fikk ansvaret for enheten og trofastheten. Fordi han var et så svakt menneske som både

sviktet og fornektet sin Herre, står det klart at han ikke fikk oppgaven på grunn av egen fortjeneste, men av ren nåde. "Til Peters trefoldige fornektelse svarer hans trefoldige bevis på sin kjærlighet. Det er dette hans etterfølgere støtter seg til, i visshet om at hans oppgave er å være et tegn på kjærlighet og barmhjertighet, for hans embede har sin rot i Kristi barmhjertighet." - "Den romerske biskop har til oppgave å sikre fellesskapet mellom alle kirker. Han er enhetens første tjener." Denne oppgaven kan paven ikke fraskrive seg, men han er seg sørgelig bevisst at det nettopp er hans egen embedsutøvelse som er den virkelige anstøtssten i økumenikken.

Personlig tone

Her anslår Johannes Paul en meget personlig tone, overraskende i et dokument som dette: "Jeg vet at av forskjellige grunner og mot alle parters vilje er det som burde være en tjenende oppgave, kommet til å stå i et annet lys. Men når jeg anser meg for kalt til å utøve embedet som Romas biskop, er det med ønske om virkelig å adlyde Kristi vilje. Jeg ber den Hellige Ånd om å opplyse våre kirkers ledere og teologer slik at vi sammen kan søke oss frem til de former dette embedet bør ha for å oppfylle en kjærlighetens tjeneste som alle kan anerkjenne. - Dette er en enorm oppgave som vi ikke kan vegre oss mot å påta oss, og som jeg ikke kan fullføre på egenhånd. Kunne ikke det fellesskap som allerede består mellom oss, ufullkomment som det er, være anledning for alle kirkelig ansvarlige og deres teolo-

ger til å få i gang en broderlig, tålmodig dialog; en dialog hvor vi, hinsides all gold polemikk, virkelig lytter til hverandre og ene og alene har Kristi vilje for sin kirke for øye, og lar oss gjennomtrenge av Jesu eget bønnerop: 'at de alle må være ett.'

Økumenisk omvendelse

Dette språk står i så skjærende kontrast til det stadig mere autoritære tonefall i en rekke pavelige skrivelser i den senere tid at man må tillegge encyklikaen *Ut unum sint* en helt eksepsjonell betydning. Leseren får et sterkt inntrykk av at Johannes Paul har gjennomgått den økumeniske omvendelse han så sterkt understreker. Under sine besøk hos andre kristne har han flere ganger bedt om forlatelse for kirkens forsyndelser, og på programmet for feiringen av år 2000 står en høytidelig og konkret syndsbejelse med bønn om forsoning.

Når paven i denne encyklikaen uttrykkelig ber ikke-katolikker om hjelp til å finne den rette form for hans egen embedsutøvelse, tar han, helt offisielt, et fullstendig unikt initiativ i den katolske kirkes historie. Det er en særdeles ydmyk handling som i høyeste grad fortjener å bli tatt alvorlig. Nå ligger ballen hos de andre kirkesamfunn.

Hvis de drøftelser paven ønsker, kommer i stand, blir det uunngåelig at fremfor alt østkirkene, men også protestantene, kommer til å arbeide på en tilbakevenden til den orden som rådet i den udelte kirkes tid, en orden som paven selv i dokumentet fremholder som modell. Kristenheten var på den tiden oppdelt i selv-

Straff ikke ofrene, straff kundene

Det er ikke de mindreårige prostituerte som bør være hjemfalne til straff, men snarere kundene som bør straffes. Det sier den engelske kristne hjelpeorganisasjonen "Children's Society". Organisasjonen krever derfor at landets lover endres i overensstemmelse med dette syn. I Storbritannia er i løpet av de siste fem årene i underkant av 1500 mindreårige blitt dømt for "ikke-tillatt" prostitusjon.

CHRIST IN DER GEGENWART

For første gang!

"Paven har for første gang feiret messe på italiensk jord med piker som ministranter. Hendelsen ble beskrevet som en 'liten revolusjon' i den pavelige liturgihistorie, samtidig som Vatikanets talsmenn prøvde å dempe det hele ned," skrev ukeavisen *Catholic Herald* i november. I 1994 ga paven tillatelse til at kvinner kan få hjelpe til ved alteret som ministranter, 'messetjenere', der det passer ut fra de pastorale forhold.

Apropos latinen: unntaket ble regel

"Det 2. Vatikankonsil understreket at "det latinske språket skulle beholdes i de latinske riter, hvis ikke særretter motsier det (cf. konsilsdokumentet om liturgien "Sacrosanctum Concilium 36, §1)," skriver sogneprest Arne Kirsebom i Trondheim på lederplass i "Søndagsbladet". Og noterer videre: "Konsilet nølte med om folkespråket skulle kunne benyttes (SC 36, §3). Skulle det benyttes, da særlig i lesningene og 'den

12

stendige patriarkater hvor det romerske var det første blant jevnbyrdige. Romas biskop hadde i egenskap av Peters etterfølger den av alle aksepterte oppgave å "presidere i kjærlighet", vokte over enheten, men ikke blande seg i andre patriarkaters indre anliggender med mindre han skulle gripe inn som voldgiftsdommer.

Reform av 'patriarkatet i Roma'

Dersom paven finner at han for enhetens skyld kunne imøtekomme kravet om en så omfattende reform av den nåværende kirkeordning, kommer dette uunngåelig til å fremtvinge en lignende reform også av selve 'patriarkatet i Roma', som etter hvert er kommet til å omfatte urimelig store deler av verden. Innen den katolske kirke fremsettes det stadig klager mot den romerske sentralisering, som under dette pontifikat har utviklet seg på en måte som er stikk i strid med Det 2. Vatikankonsils anvisninger. Det er grunn til å lære av historien og til å tolke tidens tegn. Hvis ikke det kommer en reform, kan man i år 2000 frykte en kirkelig katastrofe av muligens like stort omfang som de skismer som inntraff på 1000- og 1500-tallet. I Roma og andre steder er det krefter som med nebb og klør motsetter seg enhver forandring som kan innskrenke sentralismen og det romerske maktapparat. Deres reaksjon på pavens encyklika kan man forestille seg, og paven må ha forsett den. Dermed har han tydelig distansert seg fra disse kreftene.

Troskongregasjonens erklæring om kvinnelige prester

Fra andre kilder vil St.Olavs lesere være kjent med at *Troskongregasjonen* før jul i en erklæring understreket det paven formulerte i sitt apostoliske brev *Ordinatio sacerdotalis* (1994): at det katolske kirkes presteembede kun er for menn, og at denne lære er definitiv. Erklæringen er datert 28/10 og ble offentliggjort den 18. november. Vi gjengir teksten i egen oversettelse.

Troskirkens kongregasjonens svar på tvil (dubium) angående det apostoliske brev 'Ordinatio sacerdotalis' læremessige innhold.

Spørsmål (dubium): Skal den læresetning som sier at kirken ikke har fullmakt til å vigse kvinner til prest, en læresetning det apostoliske brevet 'Ordinatio sacerdotalis' har fremsatt som definitiv, anses som del av troen?

Svar: Ja. Denne læresetningen krever definitiv tilslutning fordi den - basert som den er på Guds skrevne ord, og bevart og applisert i den kirkelige tradisjon helt fra begynnelsen av - er blitt fremsatt ufeilbarlig av det ordinære og universelle læreembede (sml. 'Lumen gentium' 25,2).

I den nåværende situasjon har paven derfor fremsatt den samme lære i en formell erklæring, for å styrke sine brødre slik hans læreembede tilsier (sml. Luk 22,32), og uttrykkelig bekreftet at den må fastholdes alltid, overalt og av alle troende fordi den tilhører troens skatt (depositum fidei).

Ved en audiens for de kardinalprefekter som har underskrevet erklæringen, som er forfattet av Troskongregasjonen, har pave Johannes Paul II godkjent erklæringen og tiltrådt offentliggjørelsen.

I noen ledsagende "refleksjoner omkring læren i *Ordinatio sacerdotalis*" minnes

det om at menns og kvinners likeverd er "en absolutt grunnleggende sannhet innen kristen antropologi", og at alle former for diskriminering av grunnleggende rettigheter må avskaffes. Pavens hensikt med *Ordinatio sacerdotalis* var "å gjøre det klart at læren om at menn alene kan ordineres, ikke skal gjøres til 'gjenstand for debatt'", og at kirkens avgjørelse i denne saken ikke må ses "ene og alene som disiplinær maktbruk". For å forstå at "denne avgjørelsen ikke innebærer noen form for urettferdighet eller diskriminering overfor kvinnene, må man se på selve det ministerielle presteembedets natur, som er å tjene, og som ikke har med privilegier eller menneskelig makt over andre å gjøre. Den mann eller kvinne som ser ordinasjonen som en slags personlig bekræftelse, som et mål eller som utgangspunkt for en karriere i vanlig menneskelig forstand, tar dypt og grunnleggende feil," heter det. Det finnes "vel begrunnede argumenter" for det syn at Kristi valg av tolv menn til apostler ikke var bestemt av kulturelle motiver - videre er det tilstrekkelige grunner til å erklære at tradisjonen har tolket dette Herrens valg som bindende for alle tider."

Ordinatio sacerdotalis representerer ikke, slik det har vært hevdet, et tidlig hinder på økumenikkens vei, heter det. Autentisk økumenikk forsetter, ifølge Det 2. Vatikankonsil, "full oppriktighet og klarhet i fremstillingen av den egne tro". Bekreftelsen av *Ordinatio sacerdotalis* vil "fremme vår streben etter fullt fellesskap med de ortodokse kirker som, i troskap mot tradisjonen, fortsatt verner om denne sanne lære". Ordinasjon for menn alene innebærer "radikal troskap mot det Guds ord kirken har mottatt av Kristus som innstiftet kirken, en kirke som skal vare til verdens ende," understreker Vatikanet.

Svensk ordenssøster først i verden på sin post

Sr. Angela Corsten overtar med det første som generalsekretær for Den nordiske bispekonferanse, stod det å lese i pressemeldingen fra Den nordiske bispekonferanses høstmøte, referert i St.Olav nr.10:95. Bak den enkle meldingen skjulte det seg litt av en sensasjon: Den svenske ordenssøsteren er visstnok den første kvinne i verden som er blitt utnevnt til generalsekretær for en katolsk bispekonferanse. Vanligvis er

almene bønn'. Men, det måtte sørges for at de troende kan si og syng de latinske delene av messeordinariet som tilkommer dem (SC 54). Videre i avsnittet gis det mulighet til mer bruk av folkespråket i særlige unntakstilfeller (sml. SC 40). Men i tiden etter konsilet er unntaket blitt regelen, mens regelen er blitt unntaket," skriver sogneprest Kirsebom.

generalsekretæren en prest, men nå er oppdraget altså gått til en kvinne, noterer "Katolsk Kyrkotidning". Og forteller at saken har fått forsideoppslag i den tyske ukeavisen "Die Welt am Sonntag".

Angela Corsten, som begynte i sin nye delstidsjobb nå i januar, har nettopp avsluttet sin doktoravhandling om pavene Pius XII og Johannes XXIII.

Pavebudskap: Gi barna en fremtid med fred!

13

Dagens barn blir det tredje årtusens voksne, og alt må gjøres for å gi dem en bedre fremtid, skriver pave Johannes Paul i sitt budskap til Verdensdagen for fred, 1.januar (i Oslo katolske bispedømme markeres dagen søndag 21. januar). "La oss gi barna en fremtid med fred" er tittelen paven har valgt for sitt budskap der han særlig er opptatt av barns lidelse i forbindelse med krig og ufred. "Den spesielle beskyttelse barn, ifølge internasjonal lov, har, ignoreres. Barn gjøres til skyteskive for snikskyttere, de blir jaktet på, voldtatt eller drept i etniske rensingsaksjoner, skoler ødelegges "med vitende og vilje", - paven anklager alle disse forbrytelsene, men unngår å navngi de kriger og konflikter hvor slikt skjer. "Overlagt drap av et barn er et av de mest skremmende tegn på tap av all respekt for menneskelig liv.," konstaterer paven.

I noen land tvinges barn til deltagelse i krigshandlinger, de tvinges inn i de væpnede styrker hvor de må tåle sult og misbruk i leirer langt fra hjem og familie. Barn brukes til og med som minesøkere. Mange makter ikke å tilpasse seg et vanlig sivil liv etter endt krigsopdrag og ender som kriminelle og rusmisbrukere. "Hvem kan ane hva slags mareritt som fortsetter å plage dem?" spør paven anklagende. "Minne om de millioner barn som er blitt drept, og de triste ansiktene til så mange andre som lider, tvinger oss til å gjøre alt som står i vår makt for å sikre eller gjenetablere fred og få slutt på konflikter og kriger"

Han gjentar med styrke sin oppfordring til katolske institusjoner forut for Kvinnekonferansen i Beijing: Konsentrer dere særlig om innsats for barn og unge piker. Og han trekker klare linjer mellom vold og fattigdom: barnarbeid, underbetaling og ussel behandling er noen av stikkordene. Barn kjøpes og selges, de tvinges ut i prostitusjon - f. eks. i den særdeles forkastelige sex-turismen, og de trekkes inn i narkohandelen. Gaten blir deres hjem.

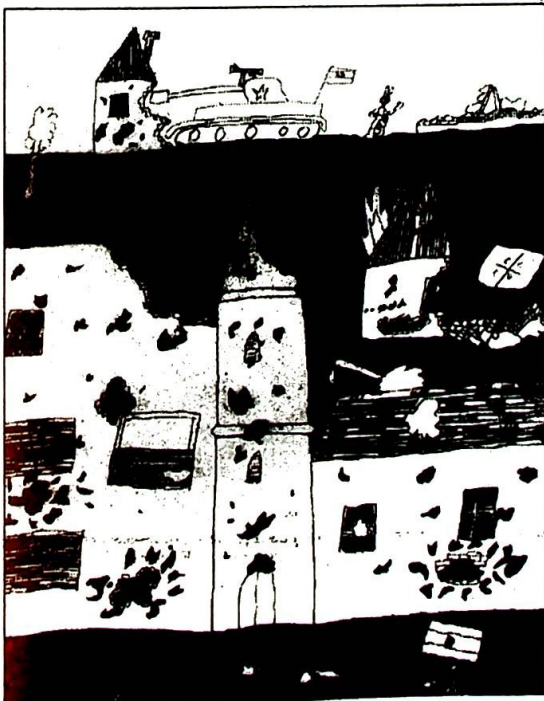
Men paven understreker at volden ikke begrenses til fattige hjem. Også i velstående familier blir barn misbrukt og utnyttet, de påføres traumer gjennom skilsmisse og ødelagte familier, de går ofte for lut og kaldt vann, sitter alene foran TV-skjermen hvor de får servert "uekte og umoralske situasjoner de er for unge til å kunne bedømme riktig". Uten en uttalt vilje til å "utdanne barn til fred, kan man ikke vente at de i

fremtiden skal kunne bygge en bedre verden", skriver paven.

Alt dette til tross: Paven nekter å gi seg over til pessimismen. Mange barn vokser tross alt opp i fredelige familieforhold, og på det internasjonale plan øker bevissheten om at noe må gjøres med barns problemer. Om barn får den rette omsorg og kjærlighet, kan de selv bli fredsstiftere, bli "vitner om og bærere av håp og fred i forhold til de voksne". Hjemmet er "den første skole i fred". Gjennom foreldrenes gjensidige kjærlighet lærer barn fred, lærer å kjenne de verdier som betyr noe: de lærer "gjensidig respekt og toleranse", lærer "å lytte og dele", lærer "generøsitet og tilgivelse". Det er barns rett at også skolen skal oppdra til fred. Barn trenger å lære om "historiens fred og ikke bare historien om seier og nederlag".

Fred er Guds gave, skriver paven, men man må ha "en barnlig enkelhet i sitt hjerte for å motta denne gaven". Guds sønn kom til oss som et barn, "et trengende og fattig barn", og Jesus ba sine disipler om å bli som barn og refset dem da de ville sende barna bort. "Voksne trenger å lære Guds veier fra barna," understreker paven, slik at også de kan si "Abba, Far".

"Å bli lik et lite barn - med en absolutt tillit til Faren og med den ydmykhet som er evangeliets lære - er ikke bare et etisk påbud: det gir grunn til håp," skriver paven avslutningsvis. Vanskeligheter og "det ondes overveldende kraft til tross": de som gjenoppdager barnets enkelhet, "kan begynne å håpe på ny", skriver paven. Og appellerer til felles innsats mot vold og krig, "slik at vår gave til vår generasjons barn blir en forenet og broderlig verden. La oss gi barna en fremtid med fred!" avslutter paven.

Sarajevos barn tegner krigen.

Fargeblind' misjonær

"Jeg håper 35 år som misjonær har gjort meg 'fargeblind'," sier den 75-årige misjonæren Brit Hodne i et intervju i *Vårt Land*. Hun er skremt av et Norge som oppleves som mye kaldere enn det fedrelandet hun forlot i 1947: "Særlig synes 'de fremmede' blant oss å bli møtt med atskillig kulde. Det

ville vært trist for misjonærene - og for den kristne misjon - dersom vi var blitt møtt med den samme kulde av de folk vi arbeider blant," fremholder India-misjonæren, som i hele etterkrigstiden har utgjort et sterkt team sammen med sin mann, misjonsprest Olav Hodne, den legendariske misjons- og

nødhjelpsarbeideren som ble nominert til Nobels fredspris.

"Vi levde mange år blant flyktninger og nødlidende. Det gjør noe med mennesker når det ikke bare er én, men 100 Lasarus'er på verandaen der man bor," sier Brit Hodne.

14 Anne-Lisa Amadou: Pinselys over Peer Gynt

Hans Aaraas, spesialist på fransk litteratur og særlig, som man vil vite, på Georges Bernanos, har skrevet en liten bok om Peer Gynt, utgitt på Gyldendal forlag i 1995. Med den faller det et nytt og strålende lys inn over Ibsens dramatiske dikt. Det er sjelden man leser en litterær studie som så klart åpner for et nytt syn på et velkjent verk, uten at fundamentet derfor rives bort under vår egen forståelse. Hans Aaraas' analyse er både bekreftende og nyskapende, slik en litterær analyse ideelt sett skal være.

hjem. I den fremmede ser Aaraas et uttrykk for den ibsenske dikterbevissthet, som maner ham til å åpne seg for "angstens befriende alvor". Slik legges grunnen for Peers endelige erkjennelse av å ha sviktet: "Så usigelig fattig kan en sjel da gå - " "I lyset fra angstens klarsyn ser han at han har vært fraværende fra selve livets store mirakel," skriver Aaraas.

Peer Gynt avskrives ikke som drømmer, hans svik har tvert om vært et svik mot drømmen selv. Hvorledes kommer så Solveigs frelsende mellomkomst inn i dette perspektiv? "Sov og drøm du, gutten min," heter det i den vuggesangen hun til slutt synger for Peer: Med Solveig er det drømmen som endelig rehabiliteres. Helt avgjørende er den vekt Aaraas i denne sammenheng legger på pinsens symbolikk. Det er pinsen morgen når Peer finner veien hjem til hytten der Solveig venter ham. Hvor mange merkelige fortolkninger har man vel ikke sett av denne evig ventende Solveig! Men også hun drømmer, og Solveigs drøm, hvor hun venter på sin villfarne Peer, representerer en åpning mot det hellige. "Solveig levendegjør pinsens under," skriver Aaraas. "Hun har tatt imot tungene ovenfra og gitt dem tilbake som lovprisning og glede." Peers egosentriske drøm blir ved Solveigs mellomkomst til sist forvandlet til en drøm som er ydmyk og fulltonende. Slik viser Aaraas hvorledes pinsesunderet virker med i dramaets sluttscene, uten at Helligånden derfor opptrer i følge med den annen person i guddommen. For i dette verket hvor de tre frelsende instanser: den uskyldige kvinnen, den barmhjertige Gud og Pinsens ånd utgjør enden på Peers vandring, er det påfallende at sønnen, Jesus Kristus, ikke er med, ja, ikke en gang nevnes.

En drøm om en drømmer og hans drøm lyder bokens undertittel, og det er drømmen, ikke bare som løgn og forbannet dikt, men som poetisk erkjennelse det dreier seg om. Den forfølges gjennom tre stadier i verket, markert ved overskriften på hvert av de tre hovedkapitlene: "Å drømme seg bort fra livet", "Å leve seg bort fra drømmen" og til sist: "Men den store drøm senker seg". Bukkerittets Peer Gynt, galningen og løgneren som driver sin mor fra forstanden og fliret frem på sambygdingenes åsyn, er den som drømmer seg bort fra livet, som beruser seg i en følelse av frihet og allmakt for derefter å dratte hjelpeløst tilbake i hverdagen igjen. Likesom i Arthur Rimbauds berømte dikt "Le bateau ivre", som Aaraas meget fint anfører som parallell, skildrer Peers bukkeritt en poetisk besettelse som presses så langt at han til sist kastes tilbake i seg selv og sin egen tomhet. Den grensesprengende erfaring etterfølges av morgendagens prosaiske oppvåkning.

I løgneren og dikteren Peers tilværelse innfører Ibsen så et sakralt nærvær som fyller ham, skriver Aaraas, med "en stor undrende betagelse". Solveigs skikkelse oppleves imidlertid også som en trussel, fordi den krever av Peer at han skal erstatte sin jeg-sentrerte higen

med tilbedelse: Han kan ikke vinne Solveig uten å miste seg selv. For å unngå denne utfordringen, kaster han seg derfor ut i fornedrelsen, i sanseløs omgang med trollpakk og gale jenter. Meget overbevisende viser Aaraas hvorledes dette fallet ned i det demoniske fungerer som en renselse, ved at det avdekker den tomhet i drømmeren Peer som bare den sakrale drømmen kan oppfylle. Slik, påpeker Aaraas, blir historien om Peer Gynt en gjentakelse av den gamle religiøse erfaring som sier at veien til Gud for de aller fleste er en indirekte vei, via fornedrelsen, synden og det onde.

I dramaets første tre akter kan vi ikke annet enn å identifisere oss med drømmeren Peer, slik vi fornemmer at Ibsen selv har gjort det. Med kynikeren og verdensmannen i fjerde akt er all var sympati blåst vekk. Han som nå svever "tørreskodd ned ad tidens elv", drømmer seg ikke lenger bort fra livet, han lever seg bort fra drømmen og, som Aaraas formulerer det, "vingler seg gjennom språket fra det ene fordreide sitat til det annet". Hva blir det så igjen av denne forkrøplede Peer, hvis ferd til sist ender i galehuset i Kairo? Et sentralt punkt i analysen er fortolkningen av den gåtefulle "fremmede passasjer" som den aldrende Peer Gynt nå møter på veien

Flyktninger: ikke velkomne

"Flyktingene opplever rett og slett at de ikke er velkomne i landet. Dette skyldes ingen diffus rasisme," skrev Peter Normann Waage for en tid siden i Dagbladet. "Det skyldes den forbløffende grad av selvgodhet som herjer befolkningen, og som systematisk er blitt massert og pleiet fra høyeste

politiske hold gjennom flere år. Det er typisk norsk å være god, alt godt kommer fra Norge. . .

Og de ikke-norske stiller automatisk bakerst i køen, der de etter hvert oppfyller den nødvendige funksjon å bli landets fattige. Dermed forvandles de til næring for vår selvgodhet."

Aaraas konstaterer dette fraværet, selv sagt ikke som noen form for "kritikk", men fordi det utsier noe vesentlig om den drømmens logikk som styrer handlingen. Peer er en "luftånd", påpeker Aaraas, han står Platon nærmere enn Kristus: Intet ville skremme ham mer enn Kristi blodige ansikt. Og slik konkluderer han til sist sin tankevekkende og sterke analyse: "Temaet i *Peer Gynt* er ikke Guds stedfortredende lidelse, men drømmens, fantasiens og ordets opphøyelse ved Den hellige ånd til en vei til Gudsriket når drømmeren lytter til Åndens kall og gir det beriket tilbake som lovprisning."

En nærmere forklaring på bokens undertittel: *En drøm om en drømmer og hans drøm* får vi i innledningen, hvor forfatteren redegjør for forholdet mellom Ibsens dikterbevissthet, som står utenfor verket og er altomfattende, og Peer Gynts egen som bare eksisterer i dennes drøm, som en "drøm i annen potens" så å si. I denne innledningen plasserer Aaraas også *Peer Gynt* innenfor en mer omfattende drømmens tradisjon, samtidig som han gjør rede for sitt eget teoretiske ståsted, i en hermeneutisk tradisjon hovedsakelig inspirert av den franske filosofen Paul Ricoeur. Denne innledningen øker selvsagt bokens verdi, men det er likevel grunn til å minne om hva forfatteren selv sier i forordet: Det er ikke nødvendig å lese den! *Peer Gynt*-analysen står trygt i seg selv, den fengsler fra første side til siste og vil uten teoretiske forberedelser kunne leses av alle som føler seg i slekt med *Peer Gynt*.

Hans Aaraas: *Peer Gynt*.

En drøm om en drømmer og hans drøm.

Gyldendal 1995, 159 s.

Polen etter valget: tenkepause for den katolske kirke

Å omtale *Alexander Kwasniewski*, mannen som man vant over *Lech Walesa* ved det polske presidentvalget nylig, "som postkommunist, er, etter min mening, å gi mannen en ufortjent kompliment," noterte den katolske forfatter og samfunnskritiker *Andrzej Szczępiorski* i den tyske avisen *Frankfurter Allgemeine* etter valget. "Jaruzelski, han er en ekte postkommunist, Kwasniewski, derimot, er en polsk yuppie: elegant, glatt, kledelig solbrun - en aerodynamisk opportunist og politisk karrieremaker, for vek og pragmatisk til ekte kommunist å være." Kun én ting forbinder Kwasniewski "med kommunistdiktaturets dekadente tid": evnen til å "si absolutt intet selv om man taler mye og sammenhengende, samt love alle alt og derved unngå å gjøre seg upopulær i noen leir."

Kwasniewski vant valget fordi folk "er lei revolusjonen" og ønsker seg "virkelig stabilitet", mener Szczępiorski - noe Walesa ikke er noen garant for. "Walesa kan mye, men én ting kan han ikke: være en rolig og avbalansert fyr, av den sorten som man vet ikke kommer til å trampe i klaveret," skriver Szczępiorski. Som mener mange polakker etterhvert hadde sett seg lei på den "stridbare" president Walesa og hans "noe grove tilsnitt, forfengelighet og selvsikkerhet". Dermed intet ondt om Solidaritets-lederen Walesa: "Hans store fortjeneste er at han maktet å spille flere 'revolusjonsroller' på én gang. Takket være ham foregikk overgangen fra diktatur til demokrati, fra slavekår til suverenitet, uten de store ofre i Polen," understreker Szczępiorski.

Den store taper ved det polske presidentvalget var den katolske kirke, skriver Warszawa-korrespondenten *Jürgen Wahl* i den tyske kristne ukeavisen *Rheinischer Merkur*. "Valgforskerne bekrefter det man selv i løpet av tre år som 'Polenreisende' har kunnet observere: Ubehaget ved geistlighetens innblanding i mange av hverdagens småting - ut over det å ivareta huma-

ne interesser - var i Polen blitt så stort at det rant over for folk da kardinal Glemp åpent grep inn i valgkampen og fremstilte den store duellen som en kamp mellom tro og hedenskap." Sterke ord også fra kardinal *Jozef Michalik* av Przemysl: å stemme på Kwasniewski, "som godtar drap på ufødte barn, er en like tung samvittighetsbør som indirekte medvirkning til mord".

At "den store duellen" mer hadde form av personlig maktkamp enn et ideogisk oppgjør, og i siste fase utartet til skittkasting, gjorde ikke saken bedre. "Den katolske kirkes ikke akkurat tilslørte støtte for den sittende presidenten, viste seg å virke mot sin hensikt," noterte *Adam Krzeminski*, redaktør for den polske ukeavisen *Polityka*. "Folk har en sorgelig kort hukommelse:" mente tidligere statsminister *Tadeusz Mazowiecki*, men ifølge valgforskerne var mange av stemmene som gikk til Kwasniewski, mer ett nei til Walesa enn et ja til den tidligere kommunisten.

"Flertallet av landets overveiende katolske velgere tør ha oppfattet biskopenes to hyrdebrev i forbindelse med valget som utidig kirkelig innblanding i politikken. I alle fall rettet de seg ikke etter biskopenes anvisninger," skriver *Michael Ludwig* i *Frankfurter Allgemeine*. Den polske bispekonferanses generalsekretær, *Tadeusz Pieronek*, tok det hele mer avslappet enn kardinal Glemp og mang en biskop: Velgerne har ganske enkelt benyttet seg av sin rett til å ta et selvstendig politisk standpunkt, og valgresultatet kan ikke tolkes som et nei til det kristne verdssystem. Folk vil ikke la seg foreskrive hvem de skal velge, slik de to hyrdebrevne gjorde, og det bør kirken ta til seg, mener Pieronek: "Kirken må foreta en grundig gjennomprøving av sine metoder og sin handlemåte; den må spørre seg om den virkelig har kontakt og kan samtale med befolkningen og legge frem sine forslag på en overbevisende måte."

Roma minnes Det 2. Vatikankonsil
Den 8. desember i fjor ble avslutningen av
Det 2. Vatikankonsil for 30 år siden minnet
i Roma. I sin personlige vurdering av dette
konsilet som ga kirken en ny retning, lot
pave Johannes Paul II å tillegge konsilsde-
kretet "Dignitatis humanae", som forkyn-
ner retten til fri religionsutøvelse, størst
betydning. Historikeren Guiseppa Alberigo
fremholdt at den nye åpenheten som konsi-
let utviklet, banet veien for valget av en ung,
ikke-italiensk pave et tiår etter konsilet, og

bidro til kommunistregimenes fall i øst.
Konsilsarkivar msgr. Vincenzo Carbone
bidro til feiringen med litt statistikk. Noen
smakebiter: Konsilets sesjoner varte i til-
sammen 762 timer, og det fant sted 168
møter mellom 1962 og 1965; konsilsfor-
handlingene er lagret på 1.524 lydbånd. I
alt 3.068 'konsilfedre' deltok i 544 stemme-
givninger. 'Unnskyldningene' fra de bisko-
per som ikke kunne være med på alle sesjo-
nene, er også arkivert!

CATHOLIC HERALD

Vatikanet på plussiden?

For første gang på 25 år ser det ut til at
Vatikanet kan klare å få budsjettet til å
balansere. Man håper til og med at de for-
ventede inntektene på 1.13 milliarder kro-
ner skal gi et lite overskudd på 200.000.
Bidragene fra de katolske bispedømmer,
ordener og andre institusjoner har tatt seg
opp. Det er katolikkene i Tyskland, USA og
Italia som gir mest.

KATHPRESS

16 Brian McNeil c.r.v.: Fengende om retreatbevegelsens far

I fjor bragte St. Olav (nr. 5:95) en artikkel av Knut Grønvik om frikirkepastoren Edin Løvås og retreatbevegelsen. Nå er det blitt bok om snekkersønnen fra Egersund som konsentrerte hele sitt virke på snekkersønnen fra Nasaret. "En fengende biografi om en mann med helt ekstraordinær evne til å male den levende Jesus for sine tilhørere," skriver vår anmelder. Som understreker at både "budskapet og personen Løvås er i høyeste grad økumenisk", og at "katolikker har mye å lære av ham og av kontakt med den norske retreatbevegelsen."

"Når Edin Løvås nær 75 år gammel ser tilbake på sitt liv og sin innsats i Guds rike, er han ikke i tvil om hva som har vært det største: 'Bare ett er stort i mitt liv og i tilværelsen, nemlig Herren Jesus Kristus selv!'"

Disse ord står mot slutten av Knut Grønviks biografi, men de kunne like godt ha stått ved begynnelsen, fordi hele boken bærer preg av den usvikelige kristosentrisme som har strukturert Edin Løvås' liv. Snekkersønnen fra Egersund har konsentrert hele sitt virke på "snekkersønnen" fra Nasaret. Dette ser vi ikke minst i den lange rekke usedvanlige ord Grønvik bruker - ord som allikevel ikke virker fremmede på leseren, siden de er et så naturlig uttrykk for den gamle frikirkepastorens sentrale anliggende. Her nevner jeg bare noen få eksempler: Jesusmenighet, Jesusmeditasjon, Jesusgrupper, Jesusbegeistring, Kristusmystikken, Kristuskonsentrasjon, Kristusglede, Jesushus, Kristusnærvar.

Edin Løvås, som for 40 år siden grunnla Sandom retreatsted nær Lom, er faren til retreatbevegelsen i Norge. Grønvik, en av de mange som skylder Løvås stor takk for hans vitnesbyrd om Jesus, har skre-

vet en fengende biografi om denne mannen som har en helt ekstraordinær evne til å male den levende Jesus for sine tilhørere.

Løvås ble utsatt for kritikk innenfor sitt eget kirkesamfunn, der han ble beskyldt for katoliserende tendenser. Teknikken til "Jesusmeditasjonen" hentes nemlig fra Ignatius av Loyola! Løvås møtte stengte dører og måtte derfor i en lang periode virke som forkynner i Sverige. I dag er sårene blitt helbredet, og han er en kjent og skattet forkynner i mange ulike konfesjonelle sammenhenger. Noen av hans bøker, f.eks. "Maktmennesket i menigheten" (1987), er blitt klassikere.

Grønvik skriver med en kjærlighet som ikke utelukker en viss kritisk distanse - men det er alltid kjærligheten som får det siste ord! Han greier å fortelle livshistorien til et menneske på en slik måte at den blir samtidig en historie om hvordan Jesus griper inn og styrer et menneskelig liv. Hans bok gir oss i tillegg verdifulle innblikk i et frikirkelig miljø som tør være ukjent for de fleste katolikker i Norge.

Men det er ikke bare av denne grunn vi burde lese Grønviks bok.

Budskapet og personen Løvås er i den høyeste grad økumenisk, og katolikker kan lære mye av ham (og av kontakt med den norske retreatbevegelse). Edin Løvås' budskap er preget av hans egne mystiske opplevelser, som Grønvik beskriver. Dets teologiske nøkkel er vel Kristi himmelfart, den begivenhet som tillater Jesus å være usynlig tilstede hos sine disipler overalt i verden i dag. "Det å være kristen er å komme inn i en livsforbindelse med ham og bli hans venn." Løvås har gitt følgende definisjon av en disippel (s. 82):

"En disippel er et menneske med en sterk personbinding til Jesus.

En disippel er et menneske som hver dag lever sammen med ham.

En disippel er et menneske som stadig blir mer lik Mesteren.

En disippel er et menneske som er forenet med andre Herrens disipler i menigheten.

En disippel er et menneske som er forenet med Jesu interesser i verden."

Det er slike ord som har gjort Edin Løvås til en åndelig far for så mange skandinaviske kristne.

*

En anmelder som tilhører en katolsk orden kan kanskje bidra med svaret på det viktige spørsmål som Grønvik stiller på s. 109f: "70-tallet kom med oppgangstider for retreatarbeidet. Men medarbeiderne slet. Som oftest var de for få, og til tider var konfliktene store. Noen holdt ut og

Paven: 1996 er Caritas-år
 Pave Johannes Paul II har erklært 1996 som et særskilt "Caritas-år" som forberedelse til år 2000. Paven legger store vekt på 1000-årsskjiftet, og han har utropt år 2000 til "forsoningens år".

KATOLSK KYRKOTIDNING

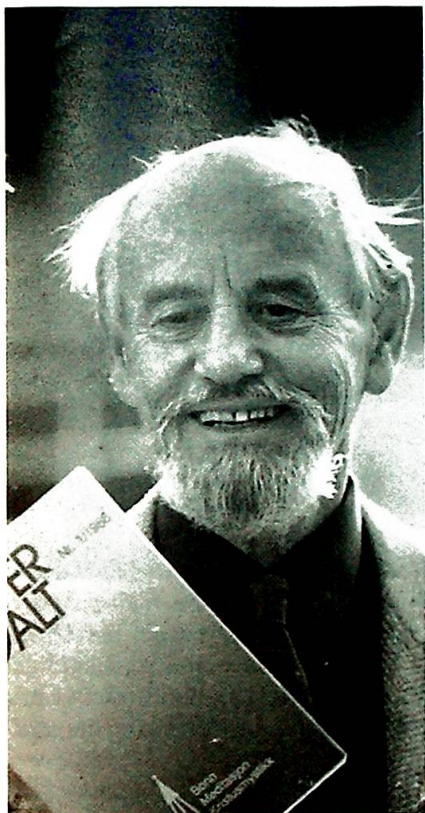
I det minste et frimerke!

Lars Roar Langslet, som nylig har utgitt bok om Olav den Hellige, sier i samtale med Arbeiderbladet at "den norske stat kunne i det minste spandert et frimerke av kongen for å markere tusenårsdagen for hans fødsel". Så langt pryder den norske helgenen kun frimerker fra Færøyene og Åland.

"Jeg skjønner nok mer av norsk utvikling

og norsk lynne etter å ha jobbet med stoffet," sier Langslet., som tror at "Olav den Hellige har påvirket det å være norsk, og at han har større betydning for norsk historie enn mange tror i dag. - Jeg har lyst til å sitere professor Fredrik Paasche," sier Langslet: 'Ikke alle er døde som er lagt i jorden'."

17

Edvin Løvås - ved lanseringen i 1988 av "Over Alt", retreatbevegelsens økumenisk orienterte "tidsskrift for bønn, meditasjon og Kristusmystikk". Foto. Eirik Brekke.

trivdes godt med husfolklivet. Men flere er de som kom med store drømmer om fredelig fellesskapsliv og dro med brutte forhåpninger. Gjestene ble merkelig nok rikelig velsignet for det. Men drømmen om

et stabilt og radikalt kommunittelsliv forble en drøm. I Sandsomstiftelsen har også styrene kommet og gått. Alle har spekulert på hva slitasten på husfolket kan skyldes. Entydige løsninger har ingen funnet" (se også s. 155f).

Jeg ville sette et spørsmålsteget ved ordene merkelig nok i dette sitat. Det er nettopp min erfaring fra klosterlivet at det finnes et slags åndelig fordelingsprinsipp innenfor Kristi mystiske legeme som betyr (litt grovt formulert) at den velsignelse gjestene mottar, må "betales" av kommuniteten. Og denne betalingen tar som oftest formen av indre spenninger og konflikter. Der man ikke erkjenner dette fordelingsprinsippet, tyr man nødvendigvis til rent menneskelige forklaringer (slik Grønvik gjør, da han antyder at problemene kan ha blitt forårsaket eller i det minste forverret av avstanden mellom Sandom og styret i Oslo). Da jeg trådte inn i klosteret, skrev min kusine som var karmelittnonne: "Nå må du skape fred for andre. Men det er lite sannsynlig at du selv kommer til å få nyte den!"

Er det dette som har skjedd på Sandom, da er det paradoksalt nok et positivt tegn på Guds nærvær.

Og er det noe vi som har vært på Sandom, Lia gård eller Tomasgården kan skrive under, da er det helt sikkert dette: "Sannelig, Herren er på dette sted!"

Vaktskifte i St. Olav Bokhandel

Ved månedsskiftet mars/april slutter Sidsel Meyer Aasrud som daglig leder for St.Olav Bokhandel. Spenningen har vært stor i og omkring Akersveien 14: Hvem overtar når "Sidsel i bokhandelen" nå går for aldersgrensen etter 22 år som leder? Nå er spenningen over, og den siste ble den første: Jaqueline Ringen meldte sin interesse etter søknadsfristen utløp og fikk jobben.

Den nye lederen har ingen tidligere erfaring fra bokbransjen, men stiller med adskillig annen ballast. Hun er født i Vietnam i en fransk-vietnamesisk familie som forlot landet i 1954 da Jaqueline var 14 år. Hun har siviløkonomutdannelse fra Frankrike, har bodd en tid i Canada, er norsk gift og har bodd i Norge siden 1977. Hun er cand. philol. med fagkretsen engelsk, religionshistorie og informatikk, var en kort tid tilknyttet den franske handelsattaché i Oslo og drev en tid engros-firma sammen med sin datter. For tiden har hun en deltidsstilling som fransklærer ved Norsk Språkinstitutt A/S i Bærum, som driver voksenopplæring, særlig rettet mot offentlig ansatte.

Hvorfor hun søkte seg til bokhandelen? spør St.Olav på telefonen. - Jeg tenkte at min bakgrunn kanskje kunne være til nytte, svarer Jaqueline Ringen. Som allerede 15. januar begynner innkjøringssfasen - den 1.april overtar hun.

St.Olav Bokhandel - 'den velassorterte åndshandel i Akersveien', som den ble kalt da den rundet 25 år - ble opprettet i 1961 og er et aksjeselskap med Oslo katolske bispedømme som eneste aksjonær. Selskapet har i dag to ansatte - foruten daglig leder: Marianne Fjordholm, som bl.a. har bakgrunn fra Statens Kunst og Håndverkskole og kunsthistorie ved universitetet, har vært ansatt i bokhandelen i 5 1/2 år, og Elisabeth Fostervold, som har bibliotekbakgrunn og tyve års erfaring i bokhandlerbransjen, de siste to årene i St.Olav bokhandel.

SNEKKERSØNNEN

Edin Løvås - en biografi
 av Knut Grønvik
 Luther Forlag 1995

Etikken banaliseres!

“Årsakene til den banalisering og trivialisering av etikken som vi i dag stilles overfor, og som mediene er en hovedeksponent for, er mange og sammensatte,” sier Ola Tjørhom, professor ved Misjonshøgskolen i Stavanger. “Men en avgjørende faktor er at vi i stadig sterkere grad har overlatt den etiske refleksjonen til teknokrater og pengeflyttere

- eller til en gruppe profesjonelle ‘moralteknologer’ som selger sine tjenester til høyst-bydende.

Samtidig har vi forsømt vårt ansvar for å holde de klassiske humanistiske dannelsesidealer levende blant oss. Og det skyldes ikke minst at disipliner som filosofi, idéhistorie, kulturfag og teologi har vært marginalisert innenfor samfunnets ledersjikt.”

En besøgende sagde til den næsten hundreårige biskop Suhr: “Som De dog er åndsfrisk, biskop Suhr!”
“Ja, og mere og mere; for 20 år siden var der ingen, der sagde det til mig, men efterhånden er der flere og flere der siger det!”
Fra boken “Frygt ikke, det er mig” - katolske anekdoter I. Red. Helge Clausen

18 Biskop John W. Gran: Biskop Theodor Suhr 100 år

I januar for 58 år siden ble pater Ansgar Suhr, til da prior for benediktinerne i det romerske abbedi San Girolamo, konsekret til biskop for Danmarks Apostoliske vikariat. Han var da 42 år gammel. Pavestolen hadde først forgjeves lett Danmark rundt etter egnet etterfølger til avdøde biskop Brems. Inntil noen hadde gjort Propagandakongregasjonen oppmerksom på at den opplagte kandidat holdt til ikke mange kilometrene unna.

Grunnen til at Theodor Suhr var ukjent, var at han som ung mann hadde forlatt Danmark - som nominell protestant. Noen år forsøkte han å etablere seg som konsertpianist. Da dette ikke lykkedes, utvandret han til Argentina hvor han ble farmer på pampasen. Da han av helsemessige grunner måtte oppgi også dette, returnerte han til Europa hvor han blant annet besøkte Roma. Vi merker Guds styring, for her fikk han tilfeldigvis kontakt med en dansk katolsk prest, Hubert Messerschmidt. Unge Suhr ble under de følgende møtene så grepet av kristendommen og katolisismen at han bad om - og fikk - undervisning, lot seg oppta i Den katolske kirke, og - utrolig nok - umiddelbart gikk i kloster.

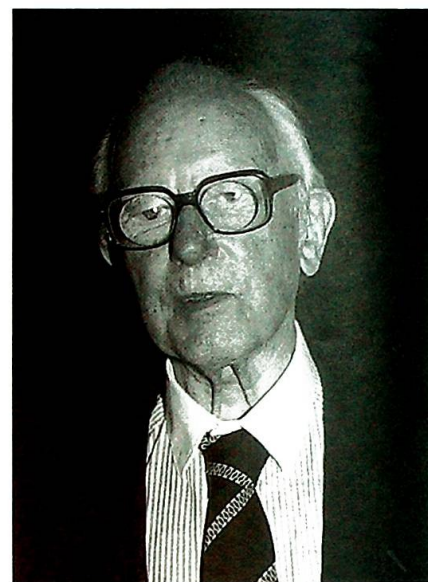
Det har vært innarbeidet praksis ikke å la konvertitter få anledning til å gå presteveien, enn si søke seg til ordenslivet, før minst to år etter konversjonen. Dette var unntagelsen. Suhrs valg falt på benediktiner-abbediet Clervaux i Luxembourg, og broder Ansgar - det måtte jo bli hans klosternavn (St.Ansgar var ikke bare Danmarks apostel, men også benediktinermunk) - mestret utfordringene i tur og orden, og fikk avlegge sine evige løfter. Etter prestevielsen i

1933, ble han sendt til Clervaux' nevnte avlegger i Roma, et kloster spesielt etablert av pavestolen for å gjenopprette St.Hieronymus' oversettelse av Bibelen fra originalsprogene til latin, den såkalte *Vulgata*. Her ble han klosterets økonom og administrator samt, noen år senere, dets prior.

En dag mens han presiderte under kommunitetens korbønn, ble han nødsaget til å forlate kirken, for umiddelbart å bli konfrontert med den uventede beskjed over telefonen fra København at paven hadde utsett ham til biskop og Danmarks nye Apostoliske vikar. Senere måtte pavens kurie beklage overfor ham at man der hadde glemt å meddele ham dette, slik at nyheten hadde spredt seg i Danmark før han selv fikk den.

Dette var medio desember i det uhellsvangre år 1938 da utviklingen henimot den mest ødeleggende krig noensinne var i full gang. Pater Ansgar, som tok igjen sitt dåpsnavn Theodor, kom tilbake til sitt land, men til en kirke han ikke kjente, og som heller ikke kjente ham. Det skulle imidlertid ikke gå lenge før den nye biskopen hadde satt sitt stempel på det meste - og vunnet alles hjerter og aktelse.

Mens krigen raste, og bombene falt alt tettere, foretok han sitt første såkalte ad-limina-besøk hos Pius XII, som var blitt pave kort etter hans egen bispevielse. Denne visitt var i seg selv noe av en sensasjon, for slike besøk fra et Europa i krig var nesten opphørt. Selv lærte jeg ham å kjenne da, og minnes vel hvorledes han satte seg til mitt piano og spilte et helt repertoar, med et feiende islett av militær presisjon. Lite ante det meg at våre liv skulle komme til å følges ad i forbløffende paralleller - med 25 års

Biskop Theodor Suhr. Foto: Knud Kluge/
Katolsk Orientering

mellomrom - eller at frøet til et vennskap der og da ble sådd, som har vart til skrivende stund.

I 1952 fikk Danmarks katolske kirke, som den første i Norden, status av selvstendig bispedømme. Fra da av bestyrte biskopen av København stiftet i sitte eget og ikke lenger pavens navn. Da Den nordiske bispekonferanse, som omfatter våre fem land, ble opprettet i 1960, ble biskop Suhr helt selvfølgelig valgt til dens formann. Året etter ble han av pave Johannes XXIII oppnevnt som representant for Norden til den pavelige kommisjon som skulle forberede det tilstundende Annet Vatikankonsil.

Biskop Suhr hadde noen år før viet meg til prest i mitt walisiske kloster, hvorefter skjebnen hadde bragt meg til Roma. Det var i de årene at vi kom hverandre nærmere, slik at han, etter at konsilet vel var kommet igang, helt naturlig var medkonsekrator ved min

Eg fryktar kosen!

"Sluttar me å bry oss om andre og berre bry oss med andre, tek me raskt til å bygge forsikansingar og forsvar slik at andre ikkje skal kunne såre oss," skriver forfatteren Ola Jonsmoen. Han er redd for at "me endar som tilsynelatende velfungerande, kvar i sitt hus med kvar sin velstand, kvar med sin parabol, sin videomaskin, sin TV, sin PC og CD, kvar med sin pils og sin piz-

za. Lunt og godt, med gode stolar og tette gardiner.

Eg er livredd denne private kosen. Det er ikkje det at me blir feite av potetgull og karamellar. Det er det at me, uten retteleg å sanse det og forstå det, tek til å vekse inn i oss sjølv. Eg fryktar kosen meir enn hjarteinfarkt."

NATIONEN

Liberalitet eller snerpethet?

"Sex, språk og sprit er konstantene i den norske samtalen," skrev Dagbladets kommentator Gudleiv Forr for en tid siden. "Disse tre s'er bestemmer sammensetningen av Stortinget, og de har felt regjeringer. . De har fylt bøker og aviser, de er tema for TV-dueller og seminarer. Den personlige holdning til denne treenighet regnes som det ytterste mål på liberalitet eller snerpethet."

bispeordinasjon i Oslo våren 1963.

Biskop Suhr gjorde en banebrytende innsats i alle disse årene. Fra å være en kirke med en langt på vei mellomeuropeisk karakter, fikk den langsomt, men sikkert en klar dansk profil, en profil den siden har beholdt. Det ville føre for langt å skulle redegjøre for denne innsats. Biskop Suhrs økumeniske nybrottsarbeid er imidlertid av spesielt vidtfavnende og varig betydning, og bør fremheves.

Utmattet av en voldsom sykdom - det var i 1964 - lykkedes det biskop Suhr å presse igjennom sin avskjed, noe Roma først ikke ville gå med på, men så mente å måtte akseptere i kjølvannet av et fornyet angrep under hvilket han bent frem var blitt oppgitt av legene. Unge pater Hans Martensen SJ ble hans etterfølger, til også han oppnådde å få meddelt avskjed i nåde 30 år senere. En ny biskop er forlengst på plass, mens biskop Suhr lever sitt trivelige otium hos Hedvig-søstrene i Aabenraa på Jylland. Da jeg besøkte ham der i oktober i fjor, sa han med sin vanlige tørre humor: "Jeg har slett ikke lyst til å bli 100 år, så det blir jeg nok." Ja, biskop Suhrs underfundige humoristiske sans er den karakteregenskap som alle som kjenner ham, gjerne dveler ved. Alle kan fortelle om dengang da. . . Men under denne hans urbane væremåte stikker en ualminnelig klar og stringent intelligens, dog uten den intellektuelle tilbøyelighet til hovmod. For han er samtidig genuint beskjeden, en ekte sønn av St. Benedikt. Jeg er selv dypt takknemlig over å ha blitt forunt å være hans venn.

Varme tanker og ønsker strømmer mot ham på dagen, 24. januar.

Katarina og Teresa: To kirkelærere 19

I fjor høst var det 25 år siden pave Paul VI brøt tradisjonen og erklærte at Katarina av Siena (1347 - 80) og Teresa av Avila (1515 - 82) heretter skulle kalles *doctor ecclesiae*, kirkelærere. De er de eneste kvinner som er blitt denne ære til del, noterer Keith J. Egan i en artikkel i fjorårets novembernummer av det amerikanske tidsskriftet *Commonweal*. Egan underviser ved det katolske Notre Dame University i Illinois.

Tradisjonen med høytidelig utnevnte kirkelærere går tilbake til Beda den ærverdige (d. 735) som fremhevet Ambrosius, Hieronymus, Augustin og Gregor for "betydelige tolkere" av Lukas' evangelium. Den offisielle tittel *doctor ecclesiae*, kirkelærer, kom ikke i omløp før århundrer senere da pave Bonifatius den VIII bestemte at tittelen skulle brukes om disse "latinske lærere" ved de liturgiske fester. I 1567 ble Thomas Aquinas bæret med denne tittelen av pave Pius V, som året etter gav denne hederstittel også til Athanasius, Basilios den Store, Gregor av Nazianz og Johannes Kryssostomos (de fire 'østlige' kirkelærere). I århundrenes løp ble det utnevnt rundt 30 kirkelærere, alle menn, alle prester (unntagen diakonen Efre).

I det 18. århundre forfattet Prospero Lambertini (senere pave Benedikt XIV) et skrift om kravene for en *doctor ecclesiae*: Vedkommende måtte utmerke seg ved sin hellighet og sin utlegning av troen, og bare paven eller et allment konsil kunne treffe avgjørelser i saken. Lambertini forutsatte at en slik æresbevisning var forbeholdt menn. Dette prinsipp, som bygget på Paulus' brev (1 Kor 11,2-16; 14,34-35), var blitt forsterket av Aquinas, som fremholdt at kvinner ikke kunne undervise offentlig i troen. (Filipe Sega, den pavelige nuntius i Spania på Teresas tid, kalte henne "en urolig og omflakkende kvinne som - i strid med Pauli ord - opptrer som lærer".)

Da man i 1922 feiret 300-årsmerkingen for Teresas saligkåring, ble hun posthumt kreert til æresdoktor ved universitetet i Salamanca, og biskopen av Avila oppfordret Pius XI til å erklære henne som kirkelærer. "*Sexus obstat*", - kjønnet er til hinder - lød det pavelige svar. Men, tilføyde paven.: "Jeg overlater til min etterfølger å ta en avgjørelse i denne ømtålelige sak."

Det ble pave Paul VI som tok saken opp: Mindre enn to måneder etter avslutningen av Det 2. Vatikankonsil, ga han Rituskongregasjonen beskjed om å undersøke om "tittelen *doctor ecclesiae* og den kultus som følger med den, kan gis til kvinner som ved sin hellighet og fremragende lære har ydet store bidrag til beste for hele kirken". Kardinal Larrone, som ledet kongregasjonen, bad en karmelitt, en dominikaner, en fransiskaner og en jesuitt om å utrede spørsmålet, og den 17. desember 1967 bekreftet kongregasjonen det ja de fire var kommet frem til.

Pave Paul tok imidlertid tingene litt på forskudd - "noe han ellers ikke hadde for vane", noterer Keith Egan i sin artikkel. "Allerede den 15. oktober samme år, på festdagen for Teresa, uttalte han at 'vi har til hensikt en dag å tildele henne (Teresa) og den hellige Katarina av Siena, tittelen *doctor ecclesiae*". Den 27. september tre år senere gjorde han alvor av det, det vil si han sa at han 'innrømmet' henne snarere enn 'tildelte' henne tittelen. En uke senere lovpriste han Katarinas "nådegave, hennes visdom i den Hellige Ånd". Han sa også at begge de to *doctores* i høy grad er 'kirkens kvinner', og at deres verker er kristne klassikere.

Ettertiden har "lagt altfor lite merke til pave Pauls profetiske anerkjennelse", skriver Egan avslutningsvis. "At det nå er gått 25 år, burde være en kjærkommen anledning til å inspirere til mer kreativ utforskning av kvinners rolle som lærere i kirken."

Dobbelt norsk i Bodø
I begynnelsen av september i fjor overtok pastor Torbjørn Olsen som sogneprest etter pater Josef Hartman, i St.Eysteins katolske menighet, som har sete i Bodø og strekker seg helt sør til fylkesgrensen. Fem dager senere døde pater Hertmann. Nå har det vært nytt presteskifte: 7. januar tok menigheten avskjed med pater Rudolf Artz MSF, kapellan i Bodø siden 1990. Pater Artz, som har vært i Norge siden 1972, skal sammen med en tysk medbror danne en liten ordens-kommunitet i Harstad og virke i St.Sunniva

menighet. Ny kapellan i Bodø er pater Morten Person o.p.

"I katolsk sammenheng i Norge blir det nærmest enestående at menigheten heretter vil ha to norskfødte prester," heter det i meddelelsen fra sogneprest og ordfører i menighetsrådet i Bodø. Morten Person er født i Rana i 1960 og har svenske aner: "Oldefaren var nemlig rallar på Ofofbanen." Morten Person konverterte som ganske ung til katolisismen, trådte inn hos dominikanerne i 1984 og ble presteviet i Oslo i 1992.

Libanon: sterk enhetslengsel
Libanon har Midt-Østens største kristne befolkning, selv om flertallet av landets tre millioner innbyggere er muslimer. Før borgerkrigen 1975-1990, som krevde 150.000 menneskeliv, skal de kristne ha vært i majoritet. Før jul i fjor samlet landets katolske biskoper seg til bispesynode i Roma for å diskutere hvordan de kristne kan bidra til å løse landets religiøse og politiske problemer. I det omfangsrige forhåndsdokumentet het det bl.a. at det er på høy tid å bevege seg bort fra en atmosfære av konflikt og heller

20 Aage Hauken: Dagbøker fra Lunden - I

- God aften, pater!
- God aften, Marius - stig på...

Han kommer alltid presis. Hver tirsdag kveld ringer dørklokken på slaget 19.30 i min lille prestebolig hos søstrene på Lunden. "Hundehuset" blir den gjerne kalt, fordi den er liten og trivelig på samme tid. Den ligger litt utenfor klosterets klausur slik at søstrene og presten kan ha både den distanse og nærhet som trenges på et sted som dette.

Marius - som var noen og tyve år - studerte naturfag og begynte langsomt å nærme seg spørsmål som bare religionen kan gi svar på. Hvordan han havnet hos oss på Linderud, er jeg ikke riktig klar over, men en vakker dag dukket han opp og bragte med seg en god porsjon spørsmål kombinert med religiøs søken. Fra den dagen av er han blitt en ukentlig ingrediens i mitt stille og arbeidsomme prestegårdsliv.

Marius står hver gang for åpenhet i kombinasjon med kritiske spørsmål, et sunt forråd av skepsis, men et enda større forråd av vitebegjær og søken etter en mening med livets gåter, avklaring av tilværelsens mysterier - helst alt på en gang og på en endelig måte. Jeg tror det hele begynte med en retrett hos søstrene. Telefonen ringte, og jeg fikk en stemme på tråden som spurte om han kunne komme og bo hos oss noen

Aage Hauken - dominikaner, organist, forfatter av teologiske bøker og klosterkrim - trenger neppe noen nærmere introduksjon for St.Olav's lesere. For tiden er han rektor ved Lunden kloster og arbeider som "frilanstolog", som han selv sier. Hans ferskeste bok - *Moderne kirkefedre* - kom rett før jul og vil bli omtalt med det første. Hans *Dagbøker fra Lunden* skrives på oppfordring av St.Olav og blir fast innslag i bladet i 1996.

dager for å finne ro og fred. "Du må ringe til søstrene direkte", var all hjelp han fikk av meg.

Vi begynte faktisk med begynnelsen - Marius var både systematisk og logisk i sine fremstøt. - Kan du bevise Guds eksistens?

Jeg husker dette spørsmålet svært godt, for det var det første han stilte meg.

- Hva mener du med ordet "Gud"?

Spørsmålet overrumplet ham. Marius hadde ventet at jeg skulle si "ja" og legge ut om gudsbevis av gammel og ny årgang. Nå satt han der i søstrenes store ørelappstol og så spørrende ut i luften. Men det var hans tur til å svare.

- Med ordet "Gud" forstår jeg...

Det oppsto en tenkepause.

- at alt har en forklaring...en årsak...en mening...en grunn til å være heller enn ikke være...at verden ikke forklarer seg selv..

Nå sto vi ved det som var utgangspunktet for Marius, selve stedet for hans oppbrudd midt i arbeidet med naturens gåter. Noe tilsa at det ikke var tilfeldighetene som rådet, ikke i fysikkens verden og ikke i Marius.

Jeg kastet et blikk ut vinduet fra stolen ved skrivebordet der jeg satt. Sneen lå ren og hvit overalt. Det fortsatte å lave ned denne kvelden, og verden utenfor virket like lun og trygg som livet i hundehuset selv var det.

- Mener du med dette at "Gud" står for noe vi tilnærmelesvis kan kalle en naturlov, et prinsipp, kanskje en første årsak?

Marius hadde tenkt at det var han som skulle spørre, og jeg svare...

- Må jeg forsøke å definere ordet "Gud" før vi kan gå videre...?

Nå var vi snart tilbake på skolebenken.

- Nei, men vi må først bli enige om hva ordet *ikke* betyr. Du ser, "Gud" er et svært mangetydig ord - vi bruker det

hver på vår måte, alt etter sammenhengen.

- "Gud" må jo stå for noe absolutt...det er dette vi søker å finne frem til hele tiden...skille mellom det absolutte og det relative...det hellige og det profane...

- En ting om gangen, er du snill!

- Er det ikke riktig å si at "Gud" er noe absolutt...og derfor hellig?

- Jo, men la oss ta spørsmålene i riktig rekkefølge.

- Og hvilket kommer først...?

- Dersom du bruker ordet "Gud" om noe som du kaller *absolutt*, betyr da dette at han er annerledes enn alt det andre, som du nettopp kalte *relativt*?

- Ja...men alt henger jo sammen?

Jeg bestemte meg for å følge dette sporet:

- Vil du si at "Gud" er i eller utenfor universet?

- Vet ikke - det er her vanskelighetene oppstår...

- Du må nesten velge...

- Kan ikke Gud være både i og utenfor - lik og ulik...?

- Selvsagt, men dersom Gud skal kunne være en identifiserbar størrelse, må ordet avgrenses i forhold til alle andre ord.

- Men hvordan kan vi tale om Gud dersom han er helt annerledes? Nå var rollebyttet et faktum, det øyeblikk jeg hadde sett frem til med gru.

- Da blir det umulig...i streng forstand.

- Men dersom Gud er i alt samtidig som han er utenfor alt, fortsatte Marius ivrig, må vi jo kunne si noe om ham?

- Hva da, tror du?

Nå var vi på plass igjen, jeg med spørsmålene, Marius med sine første, spede forsøk på å artikulere svar på spørsmål som angår de "ytterste" ting, spørsmål som ingen av oss noensinne blir ferdige med, og som er en evig dialog i menneskehetens historie - såfremt det blir til dialog. For ellers blir det

skape en ånd av positiv forsoning. Videre ble behovet for kontinuerlig dialog mellom kristne og muslimer for å bygge freden, understreket. Blant de ikke-katolske observatørene som var innbudt til synoden, var også muslimer.

Libanon er et slags Midt-Østen i miniatyr: Her finnes tolv kristne kirker, fem muslimske grupperinger samt jøder. Av de tolv kirkene er seks katolske av forskjellige riter; størst er den maronittiske kirke med 1 million medlemmer.

Libanons kristne og deres splittelse angår hele kristenheten. Under synodens første dager var det mange som tok til orde for at den katolske kirke i Libanon må sentraliseres for å skape mere enhet. En del biskoper sa rett ut at de forskjellige katolske ritene nærmest bedrev en slags pastoral konkurranse. Den sterke lengselen etter kirkelig enhet som kom frem under de første synodedagene, kom som en overraskelse for uten-

forstående. Før synoden hadde man mest snakket om hvordan man skulle lette samlivet mellom kristne og muslimer.

I et sluttkommuniké oppfordrer synoden til fornyelse og enhet mellom landets katolikker, og til samarbeid med muslimene i oppbyggingen av en suveren libanesisk stat. Forutsetningene for konstruktivt samarbeid er at det blir slutt på den israelske og syriske okkupasjonen, og at landet får et virkelig demokratisk styresett. KK/THE TABLET

katokisme: spørsmål og svar, hvilket er noe ganske annet.

Men at Gud er i verden betyr ikke at verden og Gud er identiske, i hvert fall utelukker det muligheten av at de to er totalt forskjellige: Gud og verden *ligner* hverandre - uten å være like. Men dersom Gud er totalt annerledes kan vi ikke tale om Gud i det hele tatt. Vi kunne lett enes om at Gud kunne være i verden uten å være identisk med den, fordi han kan frembringe noe som ikke er bare ved å elske og ville det - noe vi ikke kan, og som derfor er et vesentlig poeng ved vår bruk av ordet "Gud". Vi har ikke bruk for dette ordet dersom det ikke kan forklare forhold som intet annet kan forklare. Altså er det ikke utenkelig at Gud kan frembringe verden og opprettholde den (dvs. fortsette skaperakten ved å være i verden) uten samtidig ved å være innelukket i ver-

den. Gud rager nettopp opp og ut over det han har gjort. *Deus semper major*, som middelalderteologene uttrykte det - Gud overstiger alle begrensninger: kosmiske, intellektuelle, emosjonelle, osv. Samtidig er det oppstått en hårfin balanse mellom likhet og lignendehet. Forskjellen mellom de to er helt avgjørende for et gudsbegrep som kan møte og tjene teologiens krav til tanken om en Skaper.

Og det vi satt og samtalte om denne første kvelden, var nettopp felles forutsetninger for en videre dialog om gudsbegrepet. Marius kom nemlig ikke tomhendt til "hundehuset", men full av realvitenskapelig innsikt, hvilket jeg både unner og misunner ham siden jeg så gjerne skulle ha visst mer om denne siden ved vår felles virkelighet. For å kunne avgrense begrepet Gud og forhindre at det ble meningsløst fordi det

ble for "åpent", fortsatte vi å trekke grenser og finne bedre begreper til å dekke det vi hver på vår side tenkte.

Var det riktigst å si det slik at "Gud er i verden" (uten å være fanget i den) - eller er det bedre å si at "verden er i Gud" (uten derved å være identisk med ham)? Hovedtrykket blir på en større faktor i sistnevnte tilfelle: skaperen, hvordan nå dette ordet skal forstås. Naturvitenskapen og teologien nærmer seg ordet "skaper" fra helt forskjellige synsvinkler. Den som nok hadde mest å lære på denne fronten, var teologen. Men naturvitenskapsmannen (*in spe!*) i ørelappstolen viste stor interesse for mange av de filosofiske distinksjoner som teologien har benyttet seg av i forsøket på å finne en definisjon av ordet "Gud" som er intellektuelt forsvarlig.

- Men er da ikke teologi en vitenskap? Marius sendte meg et spøkefullt blick.

- Ikke i det hele tatt...teologi er mest som filosofi - eller historie: en personlig kunstart, en syntese av fakta og tenkning, et *mixtum compositum*.

- Men vet du ikke hva du mener med ordet "Gud"?

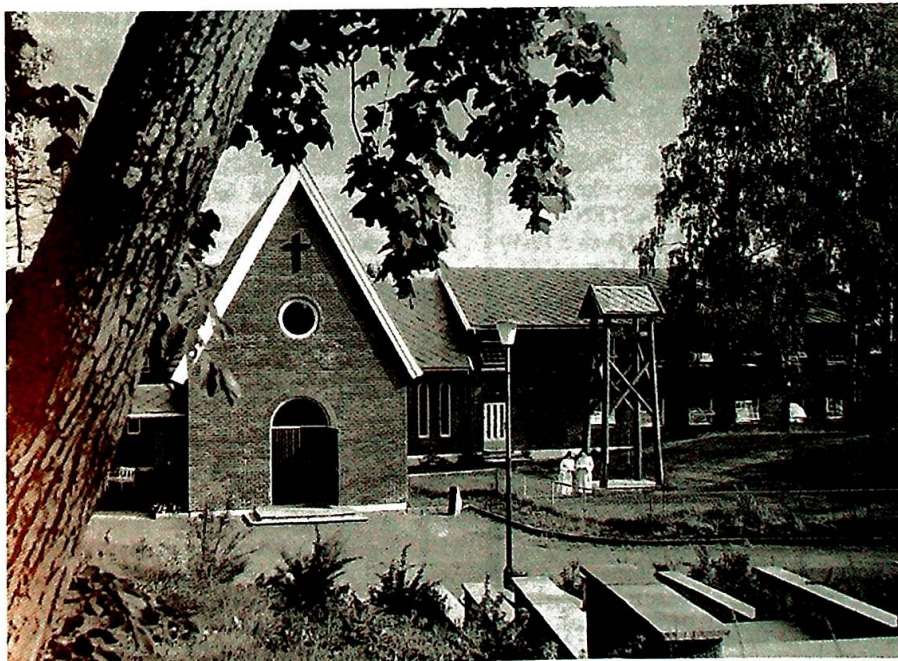
- Nei, Marius - og det er hele poenget; det er derfor vi sier at vi "tror" på ham.

- Nå setter du tro opp mot fornuft, og det blir jeg ikke med på!

- Det gjør ikke jeg heller, jeg insisterer bare på at uansett hvilke filosofiske begreper (eller poetiske bilder) vi benytter oss av i denne diskusjonen, så blir de aldri dekkende. - Poenget med ordet "Gud" er nettopp at vi ikke vet hva vi her står overfor. Gud sprenger alle grenser - *Deus semper major*...

- Nei, jeg kan ikke si deg hva ordet "Gud" betyr - og det tror jeg er svært viktig, ellers mister ordet hele sitt innhold.

Slik forløp den første kvelden litt annerledes enn Marius hadde ventet seg.

Lunden kloster på Linderud ved Oslo: presteboligen - også kalt 'hundehuset' - er til venstre for bildet, og får komme med en annen gang!

Paven til Jerusalem?

Det er mulig at paven kommer til å besøke Jerusalem, uttalte Vatikanets 'utenriksministre', erkebiskop Jean-Louis Tauran, kort før årsskiftet. Tauran, som leder Vatikanets Sekretariat for relasjoner med andre stater, har vært i Jerusalem på offisielt besøk og diskutert saken med to fremstående rabbinere - "en historisk begivenhet," noterer Catholic Herald. Paven vil i tilfelle komme som en "enkel pilegrim", ikke på "offisielt besøk".

Henrettelser "Guds vilje"?

Mer enn 200 mennesker ble henrettet i full offentlighet i Saudi-Arabia i fjor, blant dem særlig folk som hadde forlatt islam og gått over til andre trossamfunn. Folk i Saudi-Arabia ser slike henrettelser som 'Guds vilje', skriver ukemagasinet Christ in der Gegenwart. Og noterer at det store antall henrettelser ikke tjener landets interesser og dets ønske om bedre økonomiske og politiske forbindelser med Vest-Europa.

Ber om ungdommens idéer og visjoner
Biskop Paul Iby i den østerrikske provinsen Burgenland oppfordrer ungdommer og unge voksne i bispedømmet til å skrive ned sine tanker, idéer og visjoner for kirken og sende dem til ham. Brevaksjonen skal danne opptakten til et ungdomskonsil.

CHRIST IN DER GEGENWART

22 Liturgisk kalender

JANUAR

Lør 27 (Sta. Angela Merici).
2 Sam 12,1-7.10-17/
Mark 4,35-41
Norske Tidebønner - uke 4
SØN 28 4. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR -
Sef 2,3; 3,12-13/ 1 Kor 1,26-31/
Matt 5,1-12a
Man 29 2 Sam 15,13-14.30; 16,5-13/
Mark 5,1-120
Tir 30 2 Sam 18,9-10.14.24-25.30-19,3/
Mark 5,21-43
Ons 31 St.Johannes Bosco.
2 Sam 24,2.9-17/ Mark 6,1-6

FEBRUAR

Tor 1 1 Kong 2,1-4.10-12/ Mark 6,7-13
Fre 2 HERRENS FREMSTILLING I TEMPELET / Kirkevigelsesfest i Tromsø Stift - Mal 3,1-4 el Heb 2,14-18/ Luk 2,22-40
Lør 3 St. Ansgar. 1 Kong 3,4-13/
Mark 6,30-34
Norske Tidebønner - uke 1
SØN 4 5. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR -
Jes 58,7-10/1 Kor 2,1-5/
Matt 5,13-16
Man 5 St. Agathe. 1 Kong 8,1-7.9-13/
Mark 6,53-56
Tir 6 St. Paul Miki og hans ledsagere.
1 Kong 8,22-23.27-30/
Mark 7,1-13
Ons 7 1 Kong 10,1-10/ Mark 7,14-23
Tor 8 (St Hieronymus Emiliani).
1 Kong 11,4-13/Mark 7,24-30

Fre 9 1 Kong 11,29-32; 12,19/ Mark 7,31-37
Lør 10 Sta. Scholastica.
1 Kong 12,26-32; 13,33-34/
Mark 8,1-10
Norske Tidebønner - uke 2
SØN 11 6. SØNDAG I ET ALMINNELIGE KIRKEÅR -
Sir 15,15-20/ 1 Kor 2,6-10/
Matt 5,17-37
Man 12 Jak 1,1-11/ Mark 11,8-13
Tir 13 Jak 1,12-18/ Mark 8,14-21
Ons 14 (St. Kyril og Methodius).
Apg 13,46-49/Luk 10,1-9
Tor 15 Jak 2,1-9/ Mark 8,27-33
Fre 16 Jak 2,14-24.26/ Mark 8,34-9,1
Lør 17 (De syv stiftere av servitterordenen). Jak 3,1-10/Mark 9,2-13
Norske Tidebønner - uke 3
SØN 18 7. SØNDAG I DET ALMINNELIGE KIRKEÅR -
3 Mos 19,1-2.17-18/
1 Kor 3,16-23/ Matt 5,38-48
Man 19 Jak 3,13-18/ Mark 9,14-29
Tir 20 Jak 4,1-10/ Mark 9,30-37
Ons 21 Askeonsdag (faste og abstinens)
Joel 2,12-18/2 Kor 5,20-6,2/
Matt 6,1-6.16-18
Tor 22 APOSTELEN PETERS STOL -
1 Pet 5,1-4/ Matt 16,13-19
Fre 23 (St. Polykarp). Jes 58,1-9a/
Matt 9,14-15
Lør 24 Jes 58,9b-14/ Luk 5,27-32
Norske Tidebønner - uke 1
SØN 25 1. SØNDAG I FASTEN -
1 Mos 2,7-9; 3,1-7/ Rom 5,12-19
(Rom 5,12.17-19)/ Matt 4,1-11
Man 26 3 Mos 19,1-2.11-18/
Matt 25,31-46

OKB: informasjonsmedarbeidere ansatt

Oslo katolske bispedømme (OKB) har en tid ønsket å ansette en informasjonsmedarbeider, og fra årsskiftet er det blitt noe av. Biskop Gerhard Schwenzer har utnevnt sr. Anne-Bente Hadland o.p. til informasjonsmedarbeider og gitt henne anledning til å knytte til seg ytterligere medarbeidere, i den grad det trengs. Hun har valgt Vegard Kaspersen til medarbeider på halvtid på kontoret i Akersvn. 5 (tel. 22 20 72 26), hvor det blir fast kontortid når det grøvste av innstilling og oppstarting er over. De to skal "dele på jobben", forteller sr. Anne-Bente til St.Olav: Hun skal særlig ta seg av den utadrettede, mer offisielle virksomheten.

Stillingen som informasjonsmedarbeider har ikke vært utlyst.

Sr. Anne-Bente har vært dominikanerinne i 10 år, har lærerutdannelse og i tillegg to mellomfag fra universitet - tysk og idéhistorie. Hun er medlem av Kommissjonen for rettferdighet og fred i OKB og Rådet for veiledning av prestestudenter, og hun var én av et utvalg på tre - oppnevnt av Pastoralrådets Arbeidsutvalg - som i fjor vår leverte en medieinnstilling der spørsmålet om informasjonsmedarbeider stod sentralt. Sr. Anne-Bente har i vel et år vært redaksjonssekretær i kirkebladet Broen, som sendes gratis til alle landets registrerte katolikker. Denne stillingen skal hun fortsatt ha.

Vegard Kaspersen har 16 års arbeid i Misjon bak Jernteppet bak seg, fra 1976 til 1991. De siste årene har han arbeidet for den katolske kirke i Tsjeckia, bl.a. med undervisning, men begynner nå i halv stilling som informasjonsmedarbeider i OKB. Samtidig gjenopptar han sine studier ved universitetet med tanke på cand.mag.-eksamen, han har mellomfag i kristendomskunnskap fra før. Vegard Kaspersen ble opptatt i den katolske kirke 1. desember i fjor.

Pavens bønneintensjoner i februar:

At den medisinske vitenskap må være trofast mot den store humane oppgave den er kalt til å tjene.

At verdensdagen for de syke må hjelpe alle som lider til å oppdage at ved å ofre sine lidelser til Herren, bidrar de til misjonens arbeid.

Neste nummer utgis 20. februar. Signerte artikler står for forfatterens egen regning.

Ansvarshavende redaktør: Unni Klepper Joynt

Faste medarbeidere:

Olav Egil Aune

Albert Raulin o.p.

Liv Greni

Nina Valsø

Bernt Eidsvig

Gunnel Vallquist

ISSN 0802-6726

Akersveien 14, 0177 Oslo

Redaksjon: Tlf. 22 20 72 48

Ekspedisjon: Tlf. 22 20 72 26

Årsabonnement (Norge): kr. 200,—

Øvrige europeiske land: kr. 220,—

Andre verdensdeler: kr. 230,—

Annonser 19 dager før utgivelsesdagen.

Bankgiro 6022.20.13073. Postgiro 0807 2046480

23

**St.
OLAV**

BOKHANDEL

Akersveien 14, 0177 Oslo
Telefon: 22 20 72 48
Fax: 22 36 02 63

Nytt fra bokhyllen

I Ditt nærvær, ib. kr. 90,—, ny og utvidet utgave.

Moderne kirkefedre. Katolsk teologi gjennom 100 år. Aage Hauken, ib. kr. 190,—, pater Hauken tar oss med til et område som tør være ukjent for mange – moderne katolsk tenkning.

Tre gravtaler. Jacques Benigne Bossuet, ib. kr. 350,—, J.B.B. (1627-1704) tilhører den store oratoriske tradisjon i Frankrike, og er ingen glemte forfatter i Frankrike i dag, – han hever prekenen til dikteriske høyder. Oversatt og med innledning og noter av Anne-Lisa Amadou.

Natur og normer hos Sigrid Undset, nytt opplag av Liv Bliksruds doktoravhandling, h. kr. 125,—.

Ikoner fra NORD-RUSSLAND. Utgitt av Nordnorsk Kunstindustrimuseums ikonutstilling i desember 95, hf. kr. 135,— Innføring om ikoner ved Siri Sande, og fylgige kommentarer til hvert ikon.

IKONER fra Novgorod til Ishavet, ib. kr. 330,—. Ikonene har opprinnelig hengt i kapeller, kirker og klostre innen de ble innlemmet i det karelske kunstmuseet i Petrozavodsk. Bidragsytere er: Gunnel Vallquist, Margareta Attius Sohlman, Vladimir G. Platonov.

ATT SLÅ ROT, Simon Weil, hf. kr. 177,—. Den eneste boken S.W. selv skrev og redigerte.

VÄNTAR PÅ GUD, Simon Weil, hf. kr. 159,— brev og essays.

TYNGDEN OCH NÅDEN, Simon Weil, hf. kr. 181,— – gjennomtrengt av S.W.'s tro på en transcendentale virkelighet.

OBS: Nye åpningstider:

Mand-Fred.: 10.00-17.00.

Lørd. 10.00-14.00.

Vi sender over heie landet.

Harpe, valnøtt/lønn
3 1/2 oktav fra kr. **16.500,-**

Fioliner
1/4 - 1/2 - 3/4 - 4/4 fra kr. **2.450,-**

Fiolin - Bratsj - Cello
Kontrabassbuer
tysk/fransk fra kr. **595,-**

Fiolinetuier - Cellotrek -
Gigbags fra kr. **460,-**

Saxofoner fra kr. **7.950,-**

ALT I BLÅS/STRYK. REKV. DIR. FRA PRODUSENT

TEMA Musik & co. as

Langes gate 6 v/Rikshospitalet, 0165 Oslo
Tlf. 22 20 09 10, fax 22 20 84 68

Vennligst meld
adresseforandring
til

St.Olavs ekspedisjon,
Akersvn. 5, 0177 Oslo
tel.: 22 20 72 26

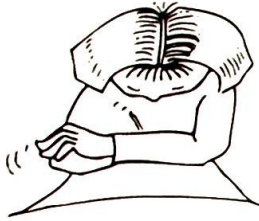

A/S NORSKE SHELL

Leverandør av oljeprodukter til de fleste katolske institusjoner.

BESTILLING 22 66 59 00 – SERVICE 22 66 58 60 – 22 66 58 61

Blikk
på tiden

Brev til paven

Nei, det skal ikke handle om det De tror. Ikke noe 'brev til paven fra Observatoria'! Selv om det kunne være fristende nok - av mange grunner. Men det *skal* handle om brev til paven - *fra barn*. Brev som elever ved barneskolen "Maria Ausiliatrice" i Messina skrev på vårparten i fjor, og som Vatikanavisen *L'Osservatore Romano* bragte utdrag av for vel et halvår siden. Brev som er svar på det brev den aldrende mann på Peters ensomme stol skrev til alle verdens barn før jul for vel et år siden. (Vi har stadig vekk tenkt at NÅ skal vi jamen ta dem frem, men... det måtte, som man ser, bli nyttår og de gode forsetters høytid før det ble noe av!)

Mon paven tok disse brevene frem igjen nå i juledagene da han var syk med influensa? De er nemlig god medisin, på mange måter. Skrevet på oppfordring, javel, og ikke "kjære Simon-brev" skrevet av hjerter som flyter over eller skjelver og holder pusten. Men likefullt brev som har mye på hjertet, selv om man her og der merker pusten fra de voksne i nakken på de små skriverne. Brev uten særlig om og men og pynt og forstillinger, også når man er kommet i den italienske storskolen og har lært at til paven sier man "De". Brev som på barns vis går rett på sak - og rett til hjertet. Hvor de treffer både de

varme og de såre punktene hos oss voksne - og vi får bli som barn igjen.

"Jeg ber for alle barn som ikke har det så godt som jeg, men jeg pleier ikke å be for deg, for jeg trodde ikke du trengte det," skriver syvårige Alessio, med skjeve bokstaver på et ark han har revet ut av skriveboken sin. "Men etter at du ba meg om det i brevet ditt, kommer jeg til å ta med deg også i bønnene mine." Hver dag vil han be for paven, skriver Alessio, for "jeg er glad i deg selv om jeg bare har sett deg på TV. Jeg skal prøve å være snill og grei og ikke slå andre, ikke for moro skyld engang!" lover den unge brevskriver.

"Jeg vil svare på det De spør om i brevet til oss og si at jeg prøver å gjøre som Jesus da han var tolv år, - jeg prøver å følge med og være interessert i religionstimene, både på skolen og i menigheten vår. Jeg håper ikke begeistring min går over," skriver høflige Alessia på tolv. Mens Giampaolo strir med vanskelige spørsmål. På skolen lærer han blant annet om Guds ord, skriver han, "Guds ord som skal føre oss til Gud, alle ordene er så vakre og de lærer oss om kjærlighet og nestekjærlighet. Men på TV og særlig i nyhetene ser jeg så mye fryktelig, barn som dør av krigen eller sulter i hjel og så videre. Kan De, Hellige Far, si meg hvorfor det er så mye urett? Hvorfor blir ikke de vakre ordene til gode gjerninger, og hvorfor skjer alle disse stygge tingene, til tross for at du reiser rundt i verden og forteller folk om Guds ord?"

Marie Teresa forteller paven at hun har det så godt, at far og mor er snille, men at "inni-

mellom når jeg spiser, kommer jeg til å tenke på at mens jeg sitter og spiser, så er det barn andre steder i verden og de gråter fordi de er så sultne. Jeg håper Gud hører bønnene min selv om jeg stemmen min er nokså liten, og det jeg ber om er at ikke noe barn i hele verden må være ensom og alene".

Daniele skriver om familier som "går i stykker fordi folk er så opp-tatt av andre ting, av penger og av jobben sin. Jeg blir veldig lei meg over alt det vonde som hender i verden, krigene som dreper så mange mennesker, og ekstra lei meg blir jeg for barna, de er ikke skyld i krigen, men så må de tro på krigen allikevel fordi de voksne vil krig". Han skriver at han "ber for alle barn som foreldrene ikke bryr seg om og for alle de slemme menneskene som dreper og stjeler".

Til slutt noen storartede linjer fra nok en liten Alessio: "Du er Guds tjener, Gud har valgt deg. Du er født i Polen og det var ikke så lett å bo der, og likevel greide du å studere. Av kjærlighet til Gud er du blitt pave for hele verden, og du bor i Roma (-) Noen var slemme mot deg og skjøt på deg og ville drepe deg, og så falt du en gang, også har du vært på sykehus flere ganger. Men du gir deg ikke, du fortsetter i jobben din og den er å tjene Gud til du dør. Jeg er stolt av at vi har en slik fin pave selv om du ikke er italiener."

Ble De litt varm om hjertet? Fikk De kanskje til og med "en plutselig regndråpe i øyet", som dikteren sier? Så har medisinen virket. Fortsatt godt nytt år!

Observatoria